

NÉPÚJSÁG

2025. október 8.,
szerda

LXXVII. évfolyam
227. (22093.) sz.

Ára: 4⁰⁰ lej
(előfizetőknek 2⁶⁰ lej)

K Ö Z É L E T I N A P I L A P

SMURD: 35 év az életmentés jegyében

Évente több mint félmillió eset

Fotó: Nagy Tibor (archív)

Nemrég gálaműsorral ünnepelte Marosvásárhelyen megalakulásának a 35. évfordulóját a SMURD rohammentő szolgálat, tegnap pedig sajtótájékoztatót tekintett vissza az elmúlt három és fél évtizedre, annak nehézségeire és szépségeire dr. Cristian Boeriu, a marosvásárhelyi sürgősségi ellátó osztály vezetője, valamint Vass Hajnal főasszisztens, akik a kezdetektől, dr. Raed

Arafat munkáját segítve, oroszlánrészt vállaltak abban, hogy létrejöhessen az emberi életek tízezreit megmentő SMURD rohammentő szolgálat.

Menyhárt Borbála

(Folytatás a 3. oldalon)

Ne feledje
idejében megújítani
előfizetését!
Ha előfizet, biztosan
kézhez kapja,
féláron,
mint ha
megvásárolná!

Kezdődik a sóváradai pályaszakasz tervezése

A közbeszerzésen nyertes cég szeptember 15-én elkezdte az építkezés műszaki tervének kidolgozását, amire hat hónapot kapott.

4.

Az olaj mint a civilizáció hemoglobinja

Hiába fejlődik a tudomány és a technológia, ott, ahol nincs, nem fogunk olajat találni.

6.

Generációs szakadék

Sok jó példa is mutatja, hogy a generációs szakadék áthidalható – akár szakember segítségével is.

10.

AKTUÁLIS

Tizenhárom pillanat

Kaáli Nagy Botond

Két nappal ezelőtt, október hatodikán ismét elérkezett a nemzeti gyásznap ideje, az aradi tizenhárom vértanú honvédtábornok, valamint Batthyány Lajos miniszterelnök kivégzésének évfordulója. Az 1849-es kivégzés előzményei és utóhatása közzismert, a magyarok vidékeken évente zajló megemlékezések sorozata, valamint a kollektív emlékezet és tisztelet életben tartja emléküket.

Az idei gyásznap kapcsán egy igen érdekes cikket sodort elém az online média, amely a vértanú tábornokok legtovább élő szemtanúja, az ezelőtt 120 évvel elhunyt Herold Alajos beszámolóját idézi, amely az oral history jelentőségén túl bizonyos értelemben megnyugvást is hozhat a vértanúk sorsát empátiával kezelő utókor számára. De erről picit később.

Mint az is közzismert, Aradon négy főtisztet – Kiss Ernőt, Dessewffy Arisztidet, Schweidel Józsefet, valamint Lázár Vilmost – 1849. október 6-án reggel fél 6-kor a vár árkában kegyelemből agyonlőttek. A többiekre megalázóbb sors várt: reggel fél hétkor Damjanich Jánost, Lahner Györgyöt, gróf Leiningen-Westenburg Károlyt, gróf Vécsey Károlyt, Aulich Lajost, Knézich Károlyt, Nagysándor Józsefet, lovag Pöltenberg Ernőt és Török Ignácot felakasztották. Ugyanazon nap estéjén Batthyány Lajost is meggyilkolták.

A kivégzéseknek több, az osztrákok által kijelölt szemtanúja volt, közülük Herold Alajossal az Uj Idők című lap 1904. október 9-i számában jelent meg egy hiánypótlóként jellemezhető interjú. És noha a korabeli sajtó tudósításai nem nevezhetők objektívnek, ha a jelzős szerkezeteket lefejtjük, eljuthatunk az oral history keretei között értelmezhető történésekhez. Amint a lap írja, a szemtanú többek között a következőket nyilatkozta:

(Folytatás a 3. oldalon)

OPTICA
OPTOFARM

**SZEMÜVEGLENCSE –
KEDVEZTMÉNY
EGYETEMISTÁK
SZÁMÁRA**

-20%

2025. október 1. – november 30. között a készlet erejéig

Marosvásárhely

STÍLUS ÉS KÉNYELEM – MIND EGY HELYEN!

*További részletek az üzletekben vagy www.optofarm.ro

OKTÓBER

8

SZERDA

Ma **KOPPÁNY**,
holnap **DÉNES** napja
Az év **281.** napja,
hátravan **84** nap

IDŐJÁRÁS

Zápor lehetséges

Hőmérséklet:
max.: **14 °C**
min.: **8 °C**

naptár

Isten éltesse!

DÉNES: a görög Dionüsziosz névből származik. Jelentése: Dionüszosznak ajánlott. A görög mitológiában Dionüszosz a bor és a szőlő istene. Női párja: Dionízia.

VALUTAÁRFOLYAM

BNR: 2025. október 7.

1 €	5,0916 lej
1 \$	4,3652 lej
100 Ft	1,2994 lej
1 g arany	555.6475 lej

ELŐFIZETÉS A SZERKESZTŐSÉGBEN IS!

Elfogadunk előfizetést lapunkra a következő hónapra a Népújság szerkesztőségében: Marosvásárhely, Dózsa György utca 9. szám, 2. emelet, 72-es iroda, naponta 9–14 óra között, szombat – vasárnap zárva. Tel. 0728-082-259.

M E G Y E I H Í R E K

Marosvásárhelyre látogat Margit hercegnő és Radu herceg

A román királyi család tagjai, Margit hercegnő, a román korona őrzője és Radu herceg október 8-án Marosvásárhelyre látogatnak, ahol két oktatási intézményt is felkeresnek. A magas rangú vendégek az Unirea Főgimnázium és a Református Kollégium vendégei lesznek, utóbbiban Benedek Zsolt igazgató fogadja őket. A hercegnő és férje megtekintí a felújított iskolát, majd a díszteremben rövid előadással kedveskednek nekik a diákok.

Expedíciós csúcstalálkozó Marosvásárhelyen

A Forcamp Egyesület október 9-én, csütörtökön 18 órától a Studium HUB-ban rendezi meg az Expedíciós csúcstalálkozó 2025 című eseményt, ahol három ismert magyar hegymászó osztja meg legfrissebb élményeit a világ nyolcezreseiről. Az esemény meghívottjai Varga Csaba, a legtöbb 8000 méteres csúcst megmászó magyar hegymászó, Csomor László, aki a 2025-ös Broad Peak expedíció tanulságairól számol be, valamint Sántha Xenia, a Manaslu-expedícióról nemrég hazatért fiatal hegymászó, aki új lendületet hoz a magyar expedíciós közösségbe. Az est során a közönség betekintést nyer a 2025-ös expedíciós szezon kulisszái mögé, valódi történetek és inspiráló emberi teljesítmények révén. Az eseményhez kapcsolódó programként október 11-én, szombaton, szintén a ForCamp szervezésében, az érdeklődők Varga Csaba és Csomor László vezetésével túrázhatnak a Németkalaphoz. A szombati rendezvényen való részvétel ingyenes, de regisztrációhoz kötött.

Előadás és könyvbemutató Szászrégenben

Október 9-én, csütörtökön 18 órai kezdettel a szászrégeni Eugen Nicoară művelődési ház kistermében kerül sor Borbély Éva Egy kulináris kalandor filozófiája című előadására. Ebből az alkalmából a szerző bemutatja a Főzőfutam fűszeres napokra című receptes kézikönyvét is. A szervezők – a Szászrégeni Közösségért Egyesület és a Kemény János Művelődési Társaság – minden érdeklődőt szeretettel várnak a rendezvényre.

Indul a korcsolyaszezon

Október 10-én, pénteken újra megnyitja kapuit a Maros Műjégpálya. 18.30-tól várják az érdeklődőket az első közkorcsolyázásra, majd 21 órától jégdiszkó kezdődik. A felnőttjegy 25 lejbe, a gyerekjegy 15 lejbe, a jégdiszkon való részvétel pedig 30 lejbe kerül. A korcsolyák bérlete, illetve fenése 20 lej. A programmal kapcsolatos minden további információ megtalálható a Maros Műjégpálya Facebook-oldalán. Ugyanakkor ismét elindul a korisuli, amelynek célja, hogy játékosan adja át a korcsolyázás alapjait minden korosztály számára. Érdeklődni Kui Csaba edzőnél lehet a 0742-658-922-es telefonszámon.

Hírszerkesztő: Szeredai Vivien

Búcsú Makra Lajos színművésztől

Megrendült szívvel és családjá iránt érzett részvétellel búcsúzunk a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház közössége **Makra Lajos** Delly Ferenc-díjas színművésztől, aki folyó év október 4-én az Égi Társulat tagjai közé lépett. 1937. április 2-án született Temesváron, 1959-ben végzett a marosvásárhelyi Szentgyörgyi István Színművészeti Intézet színész szakán, majd szülővárosába szerződött, a Temesvári Állami Magyar Színház igazgatójaként is tevékenykedett. 1998-tól a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa Miklós Társulatának a tagja, utoljára a Bocsárdi László által rendezett *Csónak, avagy előttünk az özönvíz* című, tavaly bemutatott előadásban láthattuk színpadon.

A Tompa Gábor által rendezett Samuel Beckett: A játszma vége című előadásban Nagg szerepét alakította, amellyel kapcsolatosan Visky András jelentetett meg egy értekezést a szinhaz.net oldalon: „Egy öreg színész, Makra Lajos, aki Nagget játssza Marosvásárhelyen, egy nyilvános beszélgetésen, a napokban, arra a kérdésre, hogy mit csinál a kukában, amikor a néző nem látja, azt válaszolta, hogy a partnereit hallgatja,

Makra Lajost a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház saját halottjának tekinti.

A Tompa Miklós Társulat sajtóirodája

Román–magyar irodalmi interferenciák, 2025

A Romániai Írószövetség Marosvásárhelyi Fiókjá az idén nyolcadik alkalommal szervezi meg a Román–magyar irodalmi interferenciák című szimpóziumot, Mi és ti. Románok és magyarok egymás tükrében címmel.

A rendezvényre október 11-én, szombaton délelőtt 10 órától kerül sor a Marosvásárhelyi Rádió Stúdiótermében.

Előadást tart Demény Péter *Tükörforgás. Román–magyar irodalmi kapcsolatok és jelenségek a kortárs*

irodalomban. / Oglinda se învârte. Relații și fenomene maghiaro-române în literatura contemporană és Valentin Trifescu, *Alteritatea transilvăneană / Erdélyi másság* címmel.

Az Írószövetség bukaresti vezetésével közösen öt éve elindított fordítói program során az idén két könyv kerül bemutatásra: Szabó Róbert Csaba *Tăul iadului (Pokoltó)* című regénye, románra fordította Kocsis Francisko, kiadta a Cartea Românească Könyvkiadó 2025-ben; valamint Ioan T. Morar *Lindenfeld* regénye, magyarra fordította Koszta

Gabriella, megjelent a csíkszeredai Bookart Könyvkiadónál (2025).

Az Írószövetség Marosvásárhelyi Fiókjá és a Communitas Alapítvány által létrehozott közös díjat az idén is két személy kapja a két irodalom közti kapcsolatépítés ápolásáért.

A *Névjegyek / Cărți de vizită – Irodalmi önarcképek / Autoportrete literare* című antológia bővített második kiadásának bemutatására is sor kerül.

Befejezésül ebben az évben is felolvasnak az Írószövetség helyi fiókjának tagjai.

nek. A rendezvényt 18.15-től tábortűz és nótaest zárja.

Vokálszimfonikus hangverseny a Kultúrpalotában

Október 9-én, csütörtökön 19 órakor vokálszimfonikus hangversenyre kerül sor a Kultúrpalota nagytermében. A hangverseny első részében Roman Fediurko (Ukrajna–Ausztria) szolista Wolfgang Amadeus Mozart c-moll zongoraversenyét (KV 491) adja elő, míg az előadás második felében Wolfgang Amadeus Mozart c-moll miséje (KV 427) lesz hallható Cristina Grigoraș (szoprán), Antonela Bârnat (szoprán), Andrei Petre (tenor) és Cristian Hodrea (baszszus) szolisták, valamint a Marosvásárhelyi Állami Filharmónia vegyes kórusának és szimfonikus zenekarának előadásában, vezényel Mihnea Ignat. Az esemény a 35. Constantin Silvestri nemzetközi zenei fesztivál része. Jegyek kaphatók a filharmónia jegypénztárában és online az Eventbook honlapján.

NÉPÚJSÁG
MAROS MEGYEI NAPILAP
Kiadja az IMPRESS KFT.
FŐSZERKESZTŐ:
Karácsonyi Zsigmond
FŐSZERKESZTŐHELYETTES:
Vajda György
LAPSZERKESZTŐ:
Benedek István

MUNKATÁRSÁK: Bodolai Gyöngyi, Farczádi Attila, Menyhárt Borbála, Mezey Sarolta, Kaáli Nagy Botond, Nagy-Bodó Szilárd, Nagy Miklós Kund, Nagy Székely Ildikó, Nagy Tibor (fotó), Szer Pálosy Piroska. **KORREKTÚRA:** Horváth Éva, Putnoky-Benedek Annamária. **TÖRDELÉS:** Donáth-Nagy György, Makkai Melánia, Vajda Gyöngyi. **FŐKÖNYVELŐ:** Nagy Melinda. **REKLÁM-LAPTERJESZTÉS:** Madaras Éva Adrienn. **APRÓHIRDETÉS:** Petres Emília.
Tel.: munkanapokon 9–14 óra között 0265-268-854, délután: 0728-082-259, e-mail: reklam@e-nepujasg.ro
SZERKESZTŐSÉG: 540015 Marosvásárhely, Dózsa György út 9. szám, II. emelet. **Internet:** www.e-nepujasg.ro **E-mail:** nepujasg@e-nepujasg.ro
Telefon: titkárság: 0265-266-780; tel/fax: 0265-266-270. **Nyomda:** Palatino.
A szerkesztőség véleménye nem feltétlenül azonos a szerzők véleményével.
Előfizetés a postahivatalokban, a postásoknál és a szerkesztőségben: tel. 0728-082-259.
Hirdetési irodánk nyitvatartási rendje: hétfő, kedd, szerda, csütörtök: 9–15, péntek: 9–14 óra között, szombat, vasárnap: zárva.

Évente több mint félmillió eset

(Folytatás az 1. oldalról)

1990-ben egy fiatal, de lelkes orvos, dr. Raed Arafat egy régi Opel Kadett-tel és egy, az újraélesztéshez szükséges felszerelésekkel megpakolt táskával indította el Marosvásárhelyen a SMURD rohammentő szolgálatot. Ez mára országos hálózattá nőtte ki magát, munkájukat hivatásként megélt szakemberek, orvosok, asszisztensek, ápolók, tűzoltók, pilóták és önkéntesek mentenek évente több tízezer életet. Ma már jól felszerelt mentőkocsik, mentőhelikopterek és a legperformánsabb eszközök állnak az életmentők rendelkezésére.

Dr. Cristian Boeriu felelevenítette, amint 1990 szeptemberében az első bevetések nem mentővel történtek, hanem egy Opel Kadett autóval. Az első mentőt, egy több mint 19 éves járművet 1991-ben kapták a német Vöröskeresztől, de már akkor igyekeztek a rendelkezésre álló szerény felszereléssel életeteket menteni. Akkoriban, 1994-ig hivatalosan nem létezett Romániában sürgősségi orvoslás, így arra kényszerültek, hogy olyanoktól tanuljanak, akik már rendelkeztek tapasztalattal ezen a téren; skóciai kollégák jöttek el hónapokra, hogy képezzék a vásárhelyi csapatot, amelynek tagjai napközben ellátták a betegeket, éjjel meg a kórház előadótermeiben sürgősségi orvoslást tanultak a skót szakemberektől – emlékezett vissza dr. Boeriu.

Az első sürgősségi ellátó osztály Marosvásárhelyen jött létre 1994-ben, először egy picike helyiséget kaptak a kórház földszintjén, majd – ugyancsak külföldi támogatóknak köszönhetően – beköltözhetek a vásárhelyiek által barakk-ként emlegetett „székhelyre”. Eredetileg arról volt szó, hogy a barakk öt évig ad majd otthont a sürgősségi ellátó osztálynak, amíg találnak egy megfelelő helyszínt ennek, azonban az öt évből közel 20 év lett – elevenítette fel dr. Boeriu. Miután végre méltóbb helyszínre költöztetett a sürgősségi osztály, a barakknak új rendeltetése lett, felújították, és korszerű, országos sürgősségi orvoslási képzőközpontot alakítottak ki benne, Romániában egyedülálló oktatási technológiával, többek között virtuális szimulátorok segítségével képezik a rezidenseket, tűzoltókat, mentőtiszteket és az önkénteseket.

Jelentős hangsúlyt fektetnek a személyzet folyamatos képzésére

Vass Hajnal, a SMURD főasszisztense kiemelte, kezdettől fogva óriási hangsúlyt fektettek a személyzet, valamint az önkéntesek képzésére, és mindig csapatként zajlottak a képzések, az asszisztensek is bekapcsolódtak az orvosoknak szóló alkalmakon, illetve az orvosok is részt vettek a felkészítőkön, ahol az asszisztensek számára hasznos tudnivalók hangzottak el. Mint mondta,

Fotó: Menyhárt Borbála

egy kiválóan felépített önkéntesprogrammal is büszkélkedhet a SMURD, számos, egykor a marosvásárhelyi rohammentő szolgálatnál önkénteskedő fiatal ma osztályvezető főorvos a helyi kórházban vagy az ország más egészségügyi intézményében. Vass Hajnal megjegyezte: ez óriási öröm és büszkeség számukra, hiszen a szárnyaik alatt kezdtek a pályafutásukat, és ma a szakma elismert személyiségeinek számítanak.

Városon 8-12 perc alatt érkezik a segítség

A főasszisztens a vidéki elsősegélynyújtó egységek létrejöttének a jelentőségét is kiemelte, hiszen ezeknek a lényege, hogy vidéken ne kelljen megvárni, amíg a vásárhelyi mentőcsapat a helyszínre ér, hanem a helyiek minél gyorsabban a bevetés helyszínére érkezzenek, és ellássák a pácienseket, balesetek áldozatait, amíg például az intenzív terápiás egység megérkezik. Ezek a csapatok ma a megye bármely pontjára érnek, legtöbb 15 perc alatt. Dr. Boeriu hozzátette, az elsősegélynyújtó egységeket a helyi önkormányzatok támogatásával hozták létre megyeszerte, elsőként 2000-ben Libánfalván, valamint Szovátán alakult meg, ma pedig több mint tíz településen működnek.

Mint elhangzott, a kilencvenes évek elején adományba kapott egyetlen mentőkocsitól 35 év alatt eljutottak odáig, hogy a SMURD országos hálózattá nőtte ki magát, amelyhez több mint 300 elsősegélynyújtó egység tartozik, mobil intenzív terápiás mentőkocsik és mentőhelikopterek állnak a rendelkezésre. Évente országszerte több mint félmillió bevetéshez riasztják őket, illetve a beavatkozási idő is jelentősen csökkent, városon 8-12 perc alatt érnek a helyszínre a mentőcsapatok, a motoros egységek pedig kevesebb mint 5 perc alatt jutnak el a riasztás helyszínére – hangzott el a sajtótájékoztatón.

Idén októberig több mint 17 ezer személyt láttak el

Buhaianu Cristian, a Maros Megyei Katasztrófavédelmi Felügyelőség főpa-

rancsnok-helyettese elmondta, hogy az év első kilenc hónapjában Maros megyében közel 17 ezer beavatkozáshoz riasztották a SMURD-egységeket, ebből 458 alkalommal közúti balesethez, több mint 11 ezer esetben pedig különféle egészségügyi probléma miatt volt szükség a segítségükre. Idén mostanáig megyeszerte több mint 17 ezer személyt láttak el, ebből szinte kétezer esetben gyerek volt a páciens.

Újabb motorkerékpárral gazdagodik a SMURD

Mint ismeretes, 2022-ban két motorkerékpárral bővült a marosvásárhelyi SMURD rohammentő szolgálat járműparkja. A motorkerékpárok legnagyobb előnye a gyorsaságuk, ami rendkívül fontos, hiszen amikor az áldozat életveszélyben van, minden perc számít. Ezeket a speciális járműveket az életmentéshez szükséges eszközökkel szerelték fel, így a motoron érkező mentőtiszt el tudja kezdeni az újraélesztést, amíg a mentősök a helyszínre nem érkeznek. Dr. Cristian Boeriu elmondta, nemrég a Rotary Maris Club egy újabb motorkerékpárt adományozott a marosvásárhelyi SMURD-nak, jelenleg a felszerelésén dolgoznak, és remélhetőleg rövidesen forgalomba is kerül.

A sajtótájékoztató végén Vass Hajnal és dr. Boeriu Cristian röviden arról is meséltek, hogy az évek során számos esettel szembesültek, amelyek mélyen megérintették őket. Vass Hajnal elismerte, számára azok a legmegdöbbentőbb esetek, amikor gyerekek érintettek, illetve amikor a kollégáikat éri baj. Dr. Boeriu egy hajléktalan személy történetét idézte fel, aki több alkalommal került a SMURD-ra, előfordult, hogy megfagyva vitte be a mentő, de olyan is, hogy órákon át élesztették újra, küzdöttek az életéért. Mivel szociális esetnek számított, a SMURD szociális asszisztense is a segítségére sietett. A férfi egy idő után megjelent a sürgősségi ellátórészlegen, szépen felöltözve, virággal a kezében, és köszönetet mondott a szociális asszisztensnek, amiért segített neki munkát találni, és sínre tenni az életét – osztotta meg a számára emlékezetes történetet dr. Boeriu.

ORSZÁG – VILÁG

Oktatási szünet heves esőzés miatt

A várható heves esőzések miatt nem lesz tanítás ma, szerdán a Konstanca, Ialomița és Călărași megyei iskolákban – közölte kedden az oktatási minisztérium. Utóbb az intézmény bejelentette, hogy felfüggesztik az oktatást a Giurgiu megyei iskolákban is. A tájékoztatás szerint a megyei vészhelyzeti bizottságok döntése értelmében a négy megye valamennyi iskolájában felfüggesztik az oktatást. Az elmaradó órák pótlásának módjáról az iskolák igazgatótanácsai fognak dönten. Florian Lixandru bukaresti főtanfelügyelő korábban azt nyilatkozta az Agerpres hírügynökségnek, hogy a tanfelügyelőség javaslatot tett a tanítás felfüggesztésére a fővárosban is. Erről egyelőre nem született döntés. Kedd estétől Bukarestben és öt megyében harmadfokú (piros jelzésű) riasztás lesz érvényben a nagy mennyiségű csapadékkal járó esőzések miatt. (Agerpres)

41 centiméteres a hórétég az Omu-csúcson

A nagyszebeni regionális meteorológiai központ hétfői tájékoztatása szerint jelenleg 41 centiméteres a hórétég vastagsága az Omu-csúcson, 23 centiméteres a Szárkő (Țarcu)-csúcson és 15 centiméteres a Bălea-tónál. A közlemény szerint a Fogarasi-havasokban és a Bucsecs-hegységben 2000 méteres magasság felett 20-40 centiméteres, nedves hórétég alakult ki. Az éjszakai fagy-pont alatti hőmérsékletek következtében ezt jégkéreg fogja borítani, amelyre a következő napokban újabb hórétég rakódik le a hegygerincek közelében. Emiatt ezekben a térségekben kis és közepes méretű lavinákra lehet számítani. (Agerpres)

Koronavírus-helyzetkép

A szeptember 29. és október 5. közötti héten 2249 új koronavírussal megbetegedést igazoltak Romániában, 40,6 százalékkal kevesebbet, mint az előző héten – közölte kedden az Országos Közegészségügyi Intézet (INSP). Az új megbetegedések közül 637 esetben újrafertőződést mutattak ki, az érintettek az első megfertőződéstől vagy az újrafertőződéstől számított több mint 90 nap elteltével kapták el ismét a vírust. Az INSP tájékoztatása szerint múlt héten a koronavírussal diagnosztizált páciensek közül 15-en haltak meg, mindegyik betegnek volt más betegsége is. (Agerpres)

Fizikai Nobel-díj kvantummechanikai kutatásokért

A brit John Clarke, a francia Michel H. Devoret és az amerikai John M. Martinis kapja az idei fizikai Nobel-díjat „a makroszkopikus kvantummechanikai alagúteffektus és az energiakvántálás felfedezéséért egy elektromos áramkörben” – jelentette be a Svéd Királyi Tudományos Akadémia kedden Stockholmban. Az Egyesült Államokban dolgozó három tudós eredményei lehetőséget teremtettek a következő generációs kvantumtechnológia fejlesztésére, beleértve a kvantumkriptográfiát, a kvantumszámítógépeket és a kvantumérzékelőket – emelték ki az akadémia közleményében. A kitüntetés 11 millió svéd koronával jár, amelyet a tudósok között egyenlő arányban osztanak el. A díjat a hagyományoknak megfelelően december 10-én, az elismerést alapító Alfred Nobel halálának évfordulóján adják át. (MTI)

Tizenhárom pillanat

(Folytatás az 1. oldalról)

„1849. október 6-án – 28 éves voltam akkor és molnár-mester itt Zsigmondházában – jókor reggel látom, hogy nagy embercsoportok sietnek a Maros túlsó partján a vár irányába. (...) Mi közvetlen közelébe jutottunk egy katonai kettős sorok által formált nagy négyszögnek. E négyszög túlsó oldalán kilenc darab ócska, puha épületfából való vastag gerenda volt egy vonalban a földbe verve. Szemben e bitófákkal állott egy csoportban a nyolc tábornok, Leiningen gróft kivéve, valamennyi civil ruhában. Előttük jobbra volt Damjanich szekere. (...)

A mártírhalálban Pöltenberg volt az első, Vécsey az utolsó. Amikor a hóhér Pöltenberget a bitófához kísérte, kilépett a csoportból Vécsey is, odaállott közvetlen a bitó elé és három lépés távoból rideg tekintettel nézte végig mind a nyolc társának kivégzését. (...) Kivégzés előtt csak Leiningen gróf beszélt, aki hangosan tiltakozott ama vádak ellen,

hogy ő Budavár bevételénél az osztrák tisztekkel kegyetlenkedett volna. Ezt a tiltakozást esküvel erősítette. (...) Damjanichra került a sor, (...) hozzálépett a hóhér, aki segíteni akart neki a leszállásban, de ő visszautasította:

– Nem megígérte nekem tegnap, hogy békében hagy és nem borzolja el a szakállamat? A hóhér erre visszalépett és így szólt: – Megtartom, amit ígértem. Nem fogom Excellenciádat gyötörni és rendben hagyom a szakállát. (...) A bitó alatt állva, azalatt, hogy a hóhér már foglalatoskodott vele, félhangosan mondotta: – Éljen a haza.

Vécsey (...) a nyolc társának kivégzését közvetlen közelből nézte végig és merev tartással lépett egyik bitótól a másikig. Amikor reá került a sor, végignézett vértanútársain, és szó nélkül állott a bitó alá. (...) Egy perccel később Vécsey is halott volt. (...) Meg akarom jegyezni, hogy a hóhér (...) rendkívül gyorsan végezett az egyes áldozatokkal. Halál-vívódást nem láttunk, s miközben ő hurkot tett a szerencsétlen generálisok nyakába, egy kis fehér kendőt tartott az arcuk elé; a legények – kétoldalt egy-egy – rántottak egyet a testen, – s a kivégzés megtörtént. A hóhér egy-két másodpercig tartotta csak a ken-

dőt az áldozat arca elé, s mire elvette onnan, hideg, mozdulatlan volt már az arc, de semmi eltorzulás nem volt észlelhető. (...) A kilenc tábornok kivégzése az összes formaságokkal együtt nem tartott egy óra hosszat sem.”

Ami pedig a fentebb említett megnyugvást illeti, az a vértanúknak a szemtanú szerint gyorsan bekövetkezett halálával kapcsolatos, hiszen őket nem az azonnali öntudatvesztést okozó, kimért hosszú eséses akasztással végezték ki, hanem a gyakran brutális, hosszú ideig tartó haláltusával járó, és az áldozatok további megszégyenítését okozó felfüggesztéses akasztással: a bitófa magassága a két métert sem érte el, a szemtanúk szerint volt olyan elítélt közöttük, akinek akasztása során leért a földre a lába.

A sok – egyébként értékelendő módon – magasztos, az áldozatok hősiességét, jellemét, az utókorra gyakorolt hatását méltató emlékezés mellett talán hasznos, ha erre is gondolunk: hogy a fentiek ismeretében azok az emberek – az utolsó percekben tanúsított végtelen nyugalomuk mögött – mit élhettek át odabent a nemzet legendáivá való nemesedésük előtti és alatti pillanatokban.

Nagy változások következnek

Kezdődik a sóváradi pályaszakasz tervezése

Hétfőn délelőtt egyeztetésre került sor az érdekelt felek részvételével, amelyen az A8-as autópálya második, Nyárádszereda–Sóvárad közötti szakaszának előkészítéséről beszélgettek. Rengeteg kihívás elé néznek a helyi közösségek – vélik az előljárók.

Gligor Róbert László

A Maros Megyei Tanács elnöke és szakemberei, Nyárádszereda, Székelybere, Nyárádmagyarós és Sóvárad polgármesterei, az országos közúti infrastruktúra-kezelő társaság (CNAIR), a pályaszakasz megépítésével megbízott török cég képviselői, valamint szakemberek ültek asztalhoz, hogy az építés körül felmerülő nehézségek megoldásáról egyeztessenek.

A közbeszerzésen nyertes cég szeptember 15-én elkezdte az építkezés műszaki tervének kidolgozását, amire hat hónapot kapott, ezt követően jövő tavasszal el kell kezdnie a legtöbb két évre tervezett építkezést. Mivel a határidők szorosak, szükség van az érintett önkormányzatok, különböző állami hatóságok és a területtulajdonosok aktív hozzájárulására, ezért kezdeményezték a találkozót – hangzott el. Rendezni kell mihamarabb az érintett mezőgazdasági és erdőterü-

letek, valamint ingatlanok tulajdonjogi helyzetét, hogy tulajdonosaik megkaphassák az államtól a kisajátításért járó kártérítést. Ugyanakkor az építőcég segítséget kért az önkormányzatoktól abban is, hogy a talajvizsgálatokat és terepméréseket végző szakemberek számára elérhető legyenek a területek. Továbbá keresik azt a helyszínt is, ahol a kivitelező felállíthatja az építőtelepét, a beton- és aszfaltállomásait, ugyanis a tervek szerint 1200 munkást fog foglalkoztatni a szakasz megépítése során.

Hatalmas lesz a teherforgalom

A leginkább érintett Nyárádszereda polgármesterét arról kérdeztük, milyen helyzet állhat elő, ha egyszerre mindkét irányból épül az autópálya a kisváros felé. Egy ekkora építkezés mindenütt kényelmetlenséget és kellemetlenséget vált ki. A településnek az volna az érdeke, hogy mindkét szakasz mielőbb

megépüljön, hiszen a kettő itt találkozik. Ha az első megépül, és a második késik, akkor itt leszáll a nagy forgalom az autópályáról, viszont a szükséges tehermentesítő út tervezése is csak ezután kezdődhet meg, ezért elsősorban a forgalom fog gondot okozni. Egyébként az építkezés ideje alatt is hatalmas lesz a teherforgalom, ami már most, az első szakasz építésekor is érezhetően megnövekedett – mondta el Tóth Sándor. Az előljáró megkapta a második szakasz végleges nyomvonalát, és reméli, hogy ezután már nem változtatnak. Nyárádszereda szentannai részén néhány lakóházat le kell bontani, ezért a következő időszakban ezek tulajdonosaira kell odafigyelnie. Még nem jelent meg az a kormányhatározat, amelyik a második szakasz során kisajátítandó ingatlanokra vonatkozik, így azt sem tudják, hogy milyen kártérítés jár ezeknek a személyeknek, ahogy azt sem, hogy a kormányhatározat megjelenésétől számítva milyen határidőn belül kötelesek a mostani tulajdonosok felszabadítani, elhagyni a területeiket, épületeiket. Az önkormányzat mindenképpen igyekszik tisztázni az érintett terü-

letek jogi helyzetét, hogy legalább három év múlva mindenki megkaphassa a neki járó kártérítést.

Új korszak kezdődik

Székelybere község polgármestere úgy véli, hogy, mint minden fejlesztésnek, az autópálya építésének is lesz pozitív hozadéka (pl. a gyorsabb közlekedés, új munkahelyek, a turizmus fellendülése), de az építkezés ideje alatt számos dolog megnehezíti az itt élők életét, sőt az a pálya megépülésével teljesen megváltozik. Ha 1200 munkás fog itt dolgozni, az legalább ennyivel több autót, zajt, port, szemetet jelent majd, de megváltozik a táj is, mert a sztráda kettévágja a községet, megváltozik a mezőgazdasági utak vonala, a házi- és vadállatok mozgása. „Testileg-lelkileg fel kell készülni erre” – véli Benedekfi Csaba. Számtalan előre nem látott dolog is megjelenik (például a nagy teljesítményű gépek okozta rezgéstől még azok az épületek is megrepedezhetnek, amelyek nincsenek az építkezés közelében), nem beszélve a kisajátításokról, a jogi háttérmentekről, mindezek folytán pedig az önkormányzat feladata az, hogy megővja a lakosság javait és érdekeit.

„Új korszak kezdődik, nagy változásokat fog hozni ez a község számára” – összesített az előljáró, akitől megtudtuk, hogy Nyárádszereda és Seprőd között a megyei utat el kell majd terelni, mivel a sztráda a Kis-Nyárad és a mostani megyei út között fog haladni. Seprődön

Benedekfi Csabának van min törnie a fejét: nagy változásokra számíthat Székelybere község

nem fog lakóházakat érinteni, viszont Berében a mostani lakóházak és az erdő között halad el, és Torboszló alsó felénél éri el Magyarós községet. A tervezett építőtelep valahol a két község határán kapna helyet, attól függően, hogy miként tudják tisztázni az érintett területek tulajdonjogi helyzetét – tette hozzá a polgármester.

Nem lehet szó nélkül hagyni azonban az irodából végzett tervezés újabb rossz példáját: valamikor a helyszín megvizsgálása nélkül, térképen jelölték ki a nyomvonalat. Berében viszont az erdő gyakorlatilag közvetlenül a lakóházak kerítéséig ér. Ahhoz, hogy itt megépülhessen az autópálya, az erdő egy bizonyos részét le kell tarolni, és az erdő borította domb egy részét el kell szállítani, ami finoman szólva is érdekes feladat lesz. És az is kérdés: ki fog tudni majd azokban a lakóházakban élni a jövőben, amelyek mellett jobb esetben is két évig dolgoznak a nehézgépek, majd életük végéig hallgatniuk kell az ott lakóknak az „ablak alatt” elhaladó gyorsforgalmat?

Hétfőn asztalhoz ültek a felek, hogy átbeszélgjék az építkezés műszaki nehézségeit

Fotók: Bereczky Sándor

Medvejárás Havad községben is

Az ősz beálltával Havad községben is megszorodtak a medvék „látogatásai” a lakóházak közelében, az elmúlt héten pedig több gazdaságban is pusztított a nagyvad.

Az önkormányzat közösségi oldalán is figyelmeztette a lakosságot, hogy az elmúlt napokban több alkalommal is medvék jelentek meg a község területén, több háztartásba is betörtek, ahol háziállatokat pusztítottak el, és komoly veszélyt jelentettek az emberre is.

Ezért mindenkit arra kérnek, hogy legyen nagyon óvatos, különösen reggel és este, továbbá ne hagyjanak kint élelmiszert vagy állateledelt az udvaron, az állatokat zárják biztonságos helyre, de kérik a lakosság fokozott éberségét és együttműködését is: „Ha újabb medvét látnak lakott területen, kérjük, azonnal hívják a 112-es segélyhívót, és értesítsék az önkormányzatot, valamint a vadásztársaságot is!” – áll a felhívásban, amelyben figyelmeztetnek mindenkit, hogy semmi esetben se közelítsék meg a vadállatot.

Csiszér Izabella polgármester nem kívánta részletezni a nemrég történeteket, de annyit közölt a Népújsággal, hogy néhány háztartásba tört be a medve az elmúlt napokban, tyúkokat, rucákat és néhány juhót ölt meg. Szerencsére nagyobb kár nem keletkezett, emberi életet sem követeltek a támadások, és az önkormányzat megtette a szükséges lépéseket a hatóságok irányába. (GRL)

Erről jut eszembe

A Nobel-díj-nyertesek bejelentésének hetében járunk. Hagyományosan ilyenkor, október első felében teszik közzé, kiket ér az aktuális évben e kivételes horderejű megtiszteltetés. Idén a hónap 6. és 13. napja között jelentik be, melyik szakterületen ki az, aki kiérdemelte a rendkívüli jutalmat – vagy kik azok, hiszen elég gyakori, hogy megosztva ítélik oda a díjat. Napjainkban már sok mindenben valószínűbb a csapatmunka. A hétfői nap a fiziológiai és orvostudományi területé, kedd a fizikai Nobel-díjé, szerdán, vagyis ma a kémiai nyertes nevét ismerhetjük meg, holnap az irodalmi Nobel-díjas kiletét harsogja majd a média. Ekörül szokott a leghangosabbá válni a tam-tam. Bár lehet, hogy a Nobel-békedíj nyertesének személye még inkább felbolygatja majd pénteken a világ közvéleményét. A közgazdaság-tudományi díjazott ismertetése október 13-ra marad. A menetrend egyébként fel-felborult némelykor. 1970-ben például október 8-án nem a kémiai kitüntetett híre került nyilvánosságra, hanem az, hogy az irodalmi Nobel-díjat Alexandr Szolzenyicinn kapja. Az az író, akit fiatalon már keményen megbüntettek Sztálin-ellenessége miatt, majd az Ivan Gyenyiszovics egy napja című szovjetellenes könyve és A GULAG szigetvilág című leleplező kötete nyomán közellenségként el is üldöztek a Szovjetunióból. Az irodalmi Nobel-díj aztán olyan tekintélyt és világhírt hozott számára, hogy Moszkva utóbb kénytelen volt visszafogadni állampolgárai közé a matematikus irodalmárt. Ez az elismerés az olvasók milliárdos tábora miatt valóban igazán áhított kitüntetés, érthető, hogy minden nemzet, a magyar és a román is mindig felröppenti a hírt, miszerint az éppen zajló esztendőben a saját legjobb írója a legesélyesebb a díjra. Ha kiderül, hogy nem úgy van, és többnyire nincs úgy, általános csalódással fogadják a valódi kitüntetett nevét. Ez a béke Nobel-díj esetében a legtöbbször hatványozottan érvényes. Annál is inkább, mivel itt súlyos politikai nyomás is nehezedhet a javaslattevőkre, és főleg a döntéshozókra. Érdekes, hogy a legvadabb háborúpártiak, diktátorok, tömeggyilkosok, gyűlöletkeltők is áhítoznak erre a „békehozó” címre. A realitásérzéküket, józan eszüket rég elveszített autokrata vezetők, a tévképzetekkel világmegváltóként tetszelgő állam- és kor-

mányfők mindent megtennének, hogy a Nobel-díj osztói rájuk adják a voksukat. Rájuk, akik agyilag már teljesen elszálltak, és talán el is hiszik, hogy kiérdemelték ezt a címet. Kíváncsi vagyok, idén ki lesz a kitüntetett, és kik lesznek a csalódottak. Az önjelöltek közül ön is többet fel tudna sorolni, kedves olvasó. Putyin a névsorból egyelőre kizárta magát.

Egyébként a napi aktualitásán túl engem nem izgatott különösebben a Nobel-téma, de nemrég, Stockholmban járva, felkerestem a díjjal kapcsolatos színhelyeket is, s így már sokkal izgalmasabbnak, személyesebbnek találtam mindent. Ott, ahol évente a díjkiosztó ünnepség zajlik december 10-én, a Stockholm Hangversenyteremben nem volt szerencsénk. Tatarozást takaró óriáslepel borította a Stockholm Konserthuset neoklasszicista homlokzatát, nem tudtunk bemenni. A nagy eseményre biztos újra ragyog majd a hellén kort idéző tízszlopos épület. Előtte viszont akadálytalanul megcsodálható Carl Milles impozáns Orfeusz szökőkútja, a múzsákkal, természetesen. Ez is a Hötorget piactér kétségtelen dísze. Az viszont meglepett, hogy ott, a svéd főváros ennyire fontos központi helyén a hét minden napján zöldség-, gyümölcs- és virágpiac működik zavartalanul. Igen, úgy tűnik, az ilyesmi nem zavarja a helyieket. Ünnepi és hétköznapi kézen fogva élteti ezt a barátságos világvárost. Fény, pompa, csillogás viszont bőven van kissé távolabb, a Városháza romantikus stílusú, égbe nyúló saroktornyos épületében, ahol véget nem ér a látogatócsoportok nyüzsgése. Ámul, bámul, fotóz mindenki a hatalmas Kék Teremben, ami valójában nem is kék, mert menet közben színt váltottak, de így is lenyűgöző, főleg akkor, amikor a Nobel-díj-átadásnak ünnepi helyszínéül szolgál. És még lenyűgözőbb az Arany Terem, ahol az ünnepséget záró bált tartják december 10-én. Azt több mint 18 millió üveg- és aranymozaik borítja, tényleg csodaszép a bizánci ihletésű, mesebeli csillivilli, amelyet az északi oldalán a Malaren-tó királynőjének alakja, körben pedig számtalan mitológiai figura, múltbeli jelenet és utánozhatatlan dekoráció ural. Kár, hogy csak rövid ideig lehet bámeszködni, mert jön a következő turistacsoport, és az idegenvezető kihajt. A Nobel-díjasok majd csak decemberben tehetik meg ugyanezt, az utat.

N.M.K.

Galériák fehér éjszakája és Retus 3

Amikor a múlt és a jelen összeér

Október 3–5. között ismét életre kelt Marosvásárhely kulturális szférája. A Galériák fehér éjszakája (NAG) rendezvénysorozat idén is számos művészeti eseménnyel várta a közönséget: a város különböző galériáiban, múzeumaiban és kreatív tereiben fotó-, grafika-, festmény-, kerámia- és szoborkiállítások, valamint performanszok és installációk kaptak helyet.

Sófalvi Szidónia

A programsorozat célja, hogy közelebb hozza a kortárs művészetet a közönséghez, és új perspektívából mutassa be a városi kulturális élet sokszínűségét.

Kezdetek

A Galériák fehér éjszakáját először 2007-ben szervezte meg az Emphair Egyesület Bukarestben. Azóta több romániai város is csatlakozott a kezdeményezéshez. A marosvásárhelyi NAG szervezője a K'ARTE Egyesület, amely minden évben igyekszik a kortárs művészet aktuális kérdéseire reflektáló prog-

ramokat összeállítani. Az idei kiemelt projekt, a Retus 3 – Múzeumi beavatkozások, az ARTeast Alapítvány és a Maros Megyei Múzeum együttműködésében valósult meg. Hogy többet tudjak meg a Retus 3 projektről, elbeszélgettem Bartha József főkurátorral, az ARTeast Alapítvány elnökével, és az egyik kurátorral, Ungvári-Zrínyi Katával.

A Retus projekt a múltban

„A Retus projekt valamikor a 2000-es években indult” – meséli Bartha József. Az első, még Székelyudvarhelyen megvalósult Retus egy urbán intervenciók projekt volt, főleg public art munkákkal. Ezek a

városi terekbe vittek új művészeti impulzusokat.

A név maga is beszédes, hiszen: „Ha egy képet retusálsz, akkor szebbé teszed.” – tette hozzá Bartha József. Ugyanez a szemlélet vezette a városi beavatkozásokat is – a cél az volt, hogy a mindennapi környezetben történjen meg az átalakulás, a finom „retusálás”.

A későbbi Retus 2 már Marosvásárhelyen zajlott, és – Bartha József elmondása szerint – „a város társadalmi és szociális valóságába próbált beavatkozni”. A művészek (többek között) roma gyerekekkel és árvaházi közösségekkel dolgoztak együtt, hogy pozitív légkört vigyenek azok életébe, akik a város peremére szorultak.

Retus 3 – A múzeum újragondolása

Az idei Retus 3 a múzeum intézményének kortárs újragondolását állítja középpontba. „A múzeum történetileg egy zárt, nehezen hozzáférhető intézmény, viszont egyre inkább egy nyitott közeggé kell válnia” – fogalmaz Bartha József. A projekt célja, hogy megmutassa, miként válhat a 21. századi múzeum élő, párbeszédre épülő közösségi térré, ahol művészek, kurátorok és látogatók együtt alakítják a jelenkori múzeumot.

A Retus 3 – Múzeumi beavatkozások projekt különlegessége – Ungvári-Zrínyi Kata szerint – abban rejlik, hogy egyedi módon

nyitott teret a kortárs művészeti beavatkozásoknak a marosvásárhelyi múzeumi terekben.

A kezdeményezés közelebb engedte a közönséget a múzeumhoz, új látásmódot kínálva arról, hogy mi történik annak falai között, és hogyan találkozhat a múlt a jelen művészetével. A projekt mögött egy színes kutatócsoport áll, amely áprilisban kezdte meg a munkát. Mindegy tizenhat ember – kutatók, művészek, elméletírók és egyetemi hallgatók – vett részt benne.

B5 Stúdió és közösségépítés

A B5 Stúdiót és az ARTeast Alapítványt Bartha József hozta létre azzal a céllal, hogy a városban a közönségből közösséget formáljon. Elmondta, hogy Marosvásárhelyen egy 30–50 fős stabil közönség már nagy dolog – különösen, ha minden alkalommal megjelenik néhány új arc, akik később is visszatérnek.

Számba a siker az, ha a kortárs művészet köré közösség épül:

„A kortárs művészet mindig előretekint – közösségeket hoz létre, és a pozitív gondolkodásra serkenti az embert” – vallja.

Miért volt különleges?

A Galériák fehér éjszakája bizonyíték arra, hogy a kultúra mindenké – még azok is ellátogattak a rendezvényre, akik ritkán vesznek részt művészeti eseményeken – mondta Ungvári-Zrínyi Kata.

Nem mindenki számára természetes, hogy a kultúra a mindennapjai része legyen, éppen ezért különösen fontosak az olyan események, mint a Galériák fehér éjszakája.

Az ilyen alkalmak lehetőséget adnak arra, hogy bárki találkozhason a művészettel, függetlenül attól, mennyire jártas benne. A rendezvény így nemcsak művészeti, hanem közösségi élményt is teremt, amely a kultúrán keresztül közelebb hozza egymáshoz az embereket.

HÉTKÖZNAPI TÖRTÉNET

Nagy Székely Ildikó

A koromsötétségen a legtisztább fény képes átragyogni – azt hiszem, ez az egyik igazán fontos tanítás, amit az elmúlt évek alatt beszélgetőtársaimtól kaptam. Legutóbb, múlt héten, Andreeától – talán tőle a legteljesebben.

Tapogatózva indult az ismerkedés a 47 éves nővel a virtuális térben. A gyermekkoráról kérdeztem, ő pedig elmondta, hogy Jászvásáron született, marosvásárhelyi származású édesanyja ugyanis egyetemistaként ott talált közös útra az édesapjával, aki szintén felsőfokú tanulmányait végezte. Szülei 1988-ban váltak el egy hosszú, konfliktusokban bővelkedő per után, az anya és gyermekei így hazajöttek volna Marosvásárhelyre, de erre abban az időben nem volt lehetőség. Oláhszentgyörgyön kötöttek hát ki, egy év múlva, 1989 októberében azonban mégis eljutottak Váshelyre, a forradalom is itt érte őket, így már nem mentek vissza a korábbi életterükbe.

Fizika–kémia szakon végeztem el a középiskolát, utána pedig bejutottam az orvosi egyetemre. Akkoriban kezdett homályosodni a látásom – mesélte Andreea. – Proliferatív retinopátiával (sz. m.: a retinopátiának, azaz a szemideghártya károsodásának előrehaladott stádiuma) diagnosztizáltak. Az állapotom aztán egyre súlyosbodott. Másodéven, amikor a hisztológia, azaz szövettan tantárgyat tanultuk, és a mikroszkópba belenézve semmit sem láttam, rádőbbsentem, hogy nem tudom folytatni az egyetemet. Azelőtt neuroanatómiából sikerült levizs-

gáznom, de úgy, hogy már akkor sem igazán láttam, inkább csak sejtettem a dolgokat. Negyedik osztályos koromtól orvosnak készültem, a gyerekkori álomról való lemondás így nagy törést jelentett.

Hogyan tudtál felülemelkedni ezen az állapoton? – kérdeztem.

Miután otthagytam az egyetemet, egy darabig otthon maradtam, de nagyon vágytam egy önálló életre, ahhoz pedig pénzre volt szükségem. Egy ismerősöm révén bekerültem egy irodába, ahol mintegy másfél évet dolgoztam. Egy ideig úgy gondoltam, hogy ez az én utam, de aztán lassan rájöttem, hogy ennél többet szeretnék, és keresni kezdtem a továbbtanulási lehetőségeket. Végül klinikai pszichológia és pszichoterápia szakon végeztem egyetemet, az alapképzés után le is mesteriztem. A képesítésemnek megfelelően pszichoterapeutaként dolgozom.

Mennyire romlott a látásod az egyetem évek alatt? – szoltam újra közbe.

Amikor elkezdtem az első évet, már nagyon rosszul láttam, de még tudtam önállóan közlekedni az utcán. Voltak kisebb baleseteim, ütések és hasonlók, de vállaltam ezeknek a kockázatát. Időközben férjhez mentem, várandós lettem. Ebben az időszakban ment el teljesen a látásom. Emlékszem, hogy a februári szesszióban az első vizsgámra még úgy készültem fel, hogy egy nagyító programmal olvastam a kurzusokat a számítógépen, az utolsó vizsgám előtti napokban azonban már nem voltam erre képes. Valami fényt még érzékeltem, de annál többet nem. Ettől kezdve

sokáig a férjem olvasta fel nekem az egyetemi kurzusokat, a későbbiekben pedig egy olyan programot kezdtem használni, ami felolvassa a képernyő tartalmát. A vakok világszerte ezt használják. A látásom elvesztése mellett egy csomó más változás is bejött az életembe: egy új szakterület, új lakás, az anyai szerep.

Ez utóbbit hogyan élted meg alig néhány hónappal a látásod elvesztése után?

Májusban született meg a nagyobbik lányom, Karola, én pedig februártól szüntem meg vizuálisan érzékelni a külvilágot. Fel kellett találnom magam ebben a helyzetben, ahogy a későbbiekben is. Két évvel az első, most 16 éves gyermekem születése után adtam életet Abigél lányomnak, újabb két év múlva pedig a fiam, Medár is megérkezett. A férjem dolgozott, így napközben egyedül voltam a gyerekekkel. Féltettem őket, hogy neholgy bajuk essen, de a szeretet valahogy mindenben átsegített, mindenre megadta a megoldást. A családommal azóta is teljes életet élünk, sokat kirándulunk, baráti alkalmakra járunk, a gyerekeknek segíték a tanulásban, ha igénylik, és szimfonikus koncertekre is el-elmegyek velük.

Mesélj kicsit a munkádról is!

Nagyon szeretem, és hivatás-ként élem meg a munkámat, ami nagyon sokoldalú, és mindig tartogat számomra új kihívásokat. Pszichoterapeutaként egyébként 2014-ben kaptam az első páciensem. Közben elkezdtem a családterapeuta tréninget, hivatalosan ez a szakmám. Egy pszichiátriai járóbete-grendelőben dolgozom. Külföl-

dön szereztem egy pszichodinamikus szakosodást is, ami nálunk még nincs elismervé, ezen a téren még tanulok.

Úgy éreztem, most érkezünk el beszélgetésünk tulajdonképpen apropójához, a szövéshez. Andreea hangjában apró, boldog fények gyúltak, miközben erről mesélt.

Egyszer egy kedves ismerősöm, aki azóta barátnőm lett, nálunk járt, és a szövés hagyományáról beszélgettünk. Elmondtam neki, hogy nagyon szeretem a szőnyegeket, és mindig is szerettem volna megtanulni szőni, de ez valahogy nem így alakult. Pedig gyerekkoromban körbe voltam véve kézimunkázó emberekkel. Édesanyám textilmérnök, így együtt varrtunk, hímeztünk, horgoltunk. Nem volt hát idegen számomra ez az egész, a szőnyegek világának azonban volt egy külön csillogása számomra. A beszélgetés alatt kiderült, hogy a vendégem ismeri a nyárádszentlászlói szövőház működtetőjét, Kelemen Verát, és szívesen összehoz vele. El is mentünk a szövőházba, és én azóta is örömmel járok oda.

Mennyire volt nehéz elsajátítani ezt a mesterséget?

Nem tűnt nehéznek. A tanulás, illetve a konkrét munka alatt a tapasztásra hagyatkoztam. Annak az élményszerűsége, hogy saját kezűleg készíthetek el textilalkotásokat, már a legelején magával ragadott. A dolog csak akkor kezdett bonyolódni, amikor lettek elképzeléseim, igényeim arról, hogy mit szeretnék létrehozni. Szeretek kísérletezni, szőnyeg, tárgyalkotást is szőttem már. Négygyűstös szövőszéken különösen szívesen dolgozom. Nagyon vékony

anyagokkal még nem próbálkoztam. Az a jó nekem, ha minél aprólekö-sabban ki tudom tapogatni az alkotást, emiatt is inkább a szőnyegek felé húzok. Ennek ellenére adódott egy alkalom, amikor eldöntöttem, lehet, hogy megszövök egy székelyruha-anyagot. Ez a terv még alakulóban van. A szövőházban egyébként barátságokat és jó ismeretségeket is sikerült kialakítanom. Valahogy összeköt minket ez a munka.

Az új emberi kapcsolatok mellett mit adott még neked a szövés?

Ezt leginkább ellenpéldákkal tudom érzékeltetni. Rendszeresen főzök, és klasszikus gitáron is játszom, az étel íze meg a lejátszott dal azonban csak élményszinten él tovább, kézzelfogható eredmény nem marad utána, ahogy a megszőtt anyag után. Amikor elvesztettem a látásom, egy csomó kedvenc tevékenységről, a rajzolásról, biciklizésről, sziklamászásról le kellett mondanom. Ez a régi mesterség valahogy betöltött egy űrt az életemben, és ettől igazán szabadnak tudom érezni magam. Van, amikor a gyerekek is elkísérnek a kézművesegyeültlétekre, mindhármuknak vannak megszőtt munkáik. Táskát, asztali dísz, sőt szőnyeget is készítették már.

Beszélgetésünk utolsó húsz percében, amikor a hangrögzítőt már kikapcsoltam, megfordultak a szerepek, Andreea kérdezett engem családról, munkáról. Különös, energiával feltöltő élmény volt válaszolni mindenre, ami érdekelte, és csak most tudatosult bennem igazán, hogy mi lehetett ennek az oka. Az az önzetlen figyelem, amivel a belső látással megáldott emberek képesek odafordulni a közelükben lévőhöz. Úgy is mondhatnám: a lélek fényszöveve.

Költségvetési válságban a gázra kell lépni!

A gazdaság és mezőgazdaság kihívásai, illetve lehetőségei

Az elmúlt hónapokban a megszorító intézkedések miatt feszült a közhangulat. A kormány intézkedései mindenkit kellemetlenül érintenek, azonban azt is látni kell, hogy ezek elkerülhetetlenek voltak, a költségvetési egyensúlyt ugyanis vissza kell állítani.

Nagy-Bodó Szilárd

A megszorító intézkedések a mezőgazdaságban is éreztetik a hatásukat. Egy költségvetési válság közepette van bőven kihívás ezen a

Laczkó Dénes

területen is, hiszen kedvezményeket töröltek el és adókat vezettek be, például az árbevétel adót. „Ennek ellenére optimisták vagyunk, és próbáljuk a pohár teli részét nézni,

ugyanis Romániában hatalmas potenciál van a mezőgazdaságban, és ez az, amit ki kell használni” – emelte ki *Laczkó Dénes*, a UBM Feed Románia vezetője, aki azt is kiemelte a DeepDive-on adott interjújában, hogy a jelenlegi helyzetben ők nem leépítenek, nem csökkentik a vállalat teljesítményét, hanem új lehetőségeket keresnek, vagyis rálépnek a gázra!

„Ezzel együtt azt is látni kell, hogy válságidőben az egyetem szerepe és fontossága felértékelődik. Amíg a piac nagyon könnyen felszívja a munkaerőt, addig számos fiatal felteszi magának a kérdést, hogy minek végezzen el egy alapképzést és egy mesterit, viszont amikor a szűrés nagyobb, akkor felértékelődik az oklevél, ami mindig fontos, de ilyen helyzetekben különösen kidomborodik a jelentősége” – mondta *dr. Rácz Béla Gergely* közgazdász, a kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetem Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Karának dékánhelyettese, egyetemi docens, aki úgy fogalmazott, hogy

az egyetemi diploma nem számít, amikor van, de ha nincs, akkor nagyon gyorsan kiderül, hogy miért nincs, ez pedig kényszerhelyzethez vezet. A jelenlegi gazdasági helyzet viszont elvezethet oda, hogy kevesebben fognak tudni egyetemet végezni, mivel egyszerűen anyagilag nem bírják meg ennek a terhet. Ez azért is kimondottan fájdalmas, mert a legnagyobb társadalmi és gazdasági multiplikátora az oktatásnak van, fogalmazott az egyetemi docens, rámutatva, hogy nincs olyan befektetés, amelynek nagyobb lenne a haszna. Dr. Rácz Béla Gergely reményét fejezte ki azzal kapcsolatban, hogy hamar kivezeti a kormányzat az oktatást érintő megszorításokat.

A friss munkaerőre és kreativitásra mindig szükség van egy vállalatnál, hiszen ez jelentős hozzáadott értéket jelent, mondta Laczkó Dénes, aki a Babeş–Bolyai Tudományegyetem Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Kara keretében működő Gazdasági Tanácsadó Klub tagja, és elmondása szerint a UBM Feednél alappillér az oktatás és a tehetséges fiatalok támogatása.

A gazdasági témák kapcsán gyakran előkerül az Európai Unió

kérdése. A jelenlegi helyzet kapcsán tisztában kell lenni azzal, hogy a deficit azt jelenti, hogy egy ország többet költ, mint amennyi bevétele van, Románia pedig EU-s szinten ebben a tekintetben éllovas. „Ezen helyzet megoldása pedig mindenkit jelentős kihívás elé állít, viszont ha nem lennénk EU-s tagállam, az ország gazdasági helyzete sokkal rosszabb lenne – mondta a BBTE Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Karának dékánhelyettese. „Továbbá a mezőgazdaság szempontjából is nagyon fontosak az európai támogatások, lényegében ez az ágazat ezektől függ” – mondta Laczkó Dénes, kiemelve, hogy jelentős finanszírozásról lehet beszélni ezen a területen, és ezek a támogatások határozzák meg azt, hogy a romániai mezőgazdaság uniós szinten versenyképes marad vagy sem. A piacot ugyanis európai szinten kell vizsgálni, hiszen Románia határa nem szab határt a piacnak.

A gazdaság kapcsán azt is meg kell jegyezni, hogy Romániában a gazdaság növekedése az elmúlt 10 évben jelentős volt, nagyobb, mint az európai átlag, vagy mint a környező országokban tapasztalt. Jelenleg a költségvetési válság kezelése kapcsán a kormány meg kell találja az egyensúlyt, hogy a megszorításokat, az adóemeléseket és az elbocsátásokat olyan mértékben hajtsa végre, hogy azok mellett a vállalatok továbbra is tudjanak termelni, de közben meglegyen az ország költségvetési egyensúlya is, hívta fel a figyelmet dr. Rácz Béla Gergely, aki hozzátette azt is, hogy most szűkebb esztendőket következnek. A költségvetési hiány tekintetében korábban arról szóltak a politikai ígéretek, hogy az idei év végére ennek a mértéke 7-7,5 százalékra csökken, ehhez képest a napokban Ilie Bolojan azt mondta, hogy Románia 8,4%-os hiánnyal fogja zárni az idei évet.

Ez akár bizalomvesztést is eredményezhet a nemzetközi intézetek, partnerek részéről, viszont a hitelminősítők és befektetők a hosszú távú tendenciákat nézik. 8,4%-os hiánnyal, amihez még társul egy folyófizetésimérleg-hiány is, Románia egy rendkívül rémisztő opciónak tűnhet a befektetők számára, ezért is kell őket a kormány meggyőzze. Be kell számukra bizo-

nyítsa, hogy a költségvetési hiány egy csökkenő pályán van, fogalmazott az egyetemi docens, aki szerint ezt az üzenetet a kormány át tudta adni. De azzal együtt is, hogy elindult a folyamat, még 5-7 év, mire a költségvetési hiány eléri az optimális szintet. Remélhetőleg ezalatt stabilan csökkenni, még ha kis mértékben is, és közben remélhetőleg szintén stabilan, sajnos csak kis mértékben meg tudja őrizni a növekvő pályáját a gazdaság, összegezte a dékánhelyettes.

Dr. Rácz Béla Gergely

Amennyiben a jelenlegi helyzetet csak a mezőgazdaság oldaláról nézzük, kijelenthető, hogy Románia Európán belül a kapacitások terén egy nagyhatalom, óriási potenciállal. A nyersanyag – ez esetben a gabonafélék – előállításában kimondottan fontos szereplő az ország, hiszen például kukoricatermelésben az élen járunk, Franciaországgal versenyezve, búza terén negyedikek vagyunk, napraforgómagban pedig első, sorolta a UBM Feed Románia vezetője, aki arra is rávilágított, hogy a feldolgozóiparban kell fejlődni, és itt számos lehetőség van. A feldolgozóipar fejlesztésére azért van szükség, mert például a sertéshús 80%-át, a tej 50%-át és a hal 80%-át importálja Románia. Utóbbi adat azért kimondottan fájdalmas, mert az ország tengerrel is rendelkezik. Ezek a számok viszont lehetőséget is biztosítanak, kijelölik a fejlődés útját, fogalmazott Laczkó Dénes, aki saját bevallása szerint optimista az iparág jövőjét illetően. Elmondása szerint kötelező, hogy Romániában a mezőgazdaság és az élelmiszeripar egy húzó ágazat legyen.

Az olaj mint a civilizáció hemoglobinja

Ötször annyit fogyasztunk, mint amennyit találnak

– Bárhogyan is viszonyulunk a nyersolajhoz, nem lehet elmenni azon tény mellett, hogy ez a modern társadalom hemoglobinja, ami mindenhez kell, és amivel 40 éve deficitben vagyunk – mondta a DeepDive-on adott interjújában *Gelencsér András* vegyész-mérnök, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, a Pannon Egyetem volt rektora, aki azt is kiemelte, hogy miközben egy egységet találunk, közben öt egységet használunk el. A vegyész-mérnök úgy fogalmazott, hogy olyan ez, mint egy cseresznyefa, amelynek a tetejéről nehéz leszedni a termést, viszont mindezt a mindennapi ember nem érzékeli.

Hiába fejlődik a tudomány és a technológia, ott, ahol nincs, nem fogunk olajat találni, mondta *Gelencsér András*, aki külön aláhúzta, hogy a civilizáció alapja a globalizáció, annak az alapja az emberek és az áruk mozgatása, ennek pedig szinte az egészét az olaj biztosítja, elég csak a teherszállításra vagy a repülésre gondolni. Ha pedig ez el-

apad, akkor nagy gondban lesz az egész társadalom!

Ezzel együtt viszont azt is látni kell, hogy mindig lesz olaj a Földön, de egyre nagyobb anyagi és infrastrukturális ráfordítással lehet majd csak hozzáférni, felszínre hozni. Amíg például Szaúd-Arábiában viszonylag könnyű ezt megvalósítani, addig a nyílt tengeren sokkal nagyobb energiaráfordításra van szükség, példázta a szakember, aki a repesztéses eljárásról is beszélt a Népújságnak.

A repesztéses eljárás lényege az, hogy lesajtolnak nagy nyomással folyadékot a kőzetbe, aminek a következtében felszínre jön az olaj. Ez egy rendkívül energiaigényes folyamat, ráadásul csak néhány hónapig működik, ezzel

Gelencsér András

Fotók: Metz Balázs

szemben a himbás kutak évtizedekig is képesek működni.

Hiába egyre nehezebb kinyerni a földből az olajat, az emberi fogyaszt-

tás nem racionalizálódik, éppen ellenkezőleg: egyre többet fogyasztunk, és egyre nagyobbak az elvárásaink. Ezt jól érzékelteti az a tény is, hogy 2023-ban az újonnan eladott autók több mint 50%-a városi terepjáró volt. Ha pedig már az autóknál tartunk, akkor azzal is érdemes tisztában lenni, hogy nem megoldás az elektromos autó, emelte ki *Gelencsér András*, aki állítását azzal támasztotta alá, hogy a villanyautók gyártása egy nagyon energiaigényes folyamat, ami fosszilis energiahordozók felhasználásával történik. Továbbá egy komolyabb elektromos autóban mintegy 7 tonna szén van,

mire legördül a gyártósorról. Ha pedig ez eddig nem lett volna elég, akkor azt is látni kell, hogy a felhasználók zöme este, miután haza-

ért, tölti a villanyautóját, ami azt jelenti, hogy hiába van esetlegesen napelem a háza tetején, nem az így megtermelt áramot tankolja bele az elektromos autóba.

A globális helyzet pedig egyre szomorúbb. Gondolhatunk arra, hogy van olyan ország, amelyik már január harmadikán eléri a túlfogyasztás napját, de Európában is egyre hamarabb elérjük ezt a napot. Közben pedig a felmelegedéssel folytatott harc elveszett, már két éve a sokat emlegetett 1,5 fok fölött vagyunk, és esélyünk sincs visszamenni a „vonat” alá, mondta a Pannon Egyetem volt rektora, aki úgy fogalmazott, hogy a visszapillantó tükörben van az 1,5 fok, de még mindig afelé akarunk haladni, ami teljes agyrém, a politika nem reagált a valóságra. *Gelencsér András* elmondása szerint az emberiség meg fog lepődni, amikor egy komolyabb válság alakul ki az energiahordozók terén, de azt sem lehet kizárni, hogy háborúk fognak indulni az erőforrásokért, amelyek sokkal komolyabb következményekkel járhatnak, mint ami a természeti erőforrások szűkösségéből következik. (N.B.SZ.)

Az FC Botosán a Szuperliga új éllovasa!

Az FC Botosán átvette a vezetést a labdarúgó-Szuperligában, miután hétfő este 2-1-re legyőzte az UTA Aradot a bajnokság 12. fordulójának zárómérkőzésén, hazai pályán, a botosáni városi stadionban.

A házigazdák már a 3. percben megszerezték a vezetést: Zoran Mitrov értékesített egy tizenegyest, miután a vendégek kapusa, Dejan Iliev szabálytalankodott Alexandru Cîmpanuval szemben. Az aradiak gyorsan válaszoltak, a 11. percben Valentin Costache egyenlített. A győztes gólt a 73. percben Sebastian Mailat szerezte egy távoli, mintegy 30 méteres lövéssel, amelyet Iliev háritani próbált, de elhibázta, és a labda a kapuba csorgott.

Mindkét együttes előtt adódtak további nagy helyzetek: a 47. percben Costache állt szemtől szemben a hazai kapussal, Dzsan-

Leszakad a Metaloglobus

Az Oțelul Galac magabiztos, 4-0-s győzelmet aratott a se-reghajtó Metaloglobus Bukarest ellen hétfő este, hazai pályán, a labdarúgó-Szuperliga 12. fordulójában. A hazaiak már a 6. percben megszerezték a vezetést Andrezinho révén, majd Joao Lameira kétszer is fejjel volt eredményes (40., 45+1.), mindkétyszer Andrei Ciobanu beadásából. A végeredményt a 75. percben a fiatal Denis Bordun állította be, aki Andrezinho passzából megszerezte első gólját a Szuperligában. A Metaloglobus előtt is adódott lehetőség: Dragoș Huiban a 44. percben büntetőt hibázott, Cosmin Dur-Bozoancă védett. A bukaresti csapat továbbra is nyeretlen a bajnokságban.

Fotó: az FC Botosán közösségi oldala

nisz Anesztisszel, de kihagyta a ziccert, míg egy perccel később Mitrov nem tudott betalálni az üres kapuba.

A találkozó különleges volt Leo Grozavu vezetőedző számára is, aki 250. mérkőzésén irányított az élvonalban. A két csapat eddig 15-ször találkozott a bajnokságban: négy döntetlen mellett ötször a moldvai gárda, hatszor az aradi győzött.

A Botosán immár nyolc forduló óta veretlen (ez alatt az idő alatt hat győzelmet és két döntetlent számlál), és ezzel átvette a Szuperliga vezetését. Az UTA ezzel szemben hét mérkőzés óta nyeretlen, öt döntetlennel és két vereséggel.

Jegyzőkönyv

Szuperliga, 12. forduló: *FC Botosán – UTA Arad 2-1 (1-1)*. Botosán, városi stadion. Vezette: Florin Andrei (Marosvásárhely); VAR: Cătălin Popa (Pitești).
FC Botosán: Anesztisz – Ilaș, Miron, Pape Diaw, Țigănașu – Charles Petro, M. Bordeianu (46. Papa) – G. Cîmpanu (61. Mailat), Ongenda (89. Adams Friday), Mitrov (72. Bodișteanu) – Dumiter (46. Kovtalyuk).
UTA: D. Iliev – Țuțu, Poulolo, Pospelov, Alomerovic – Ov. Popescu (84. Hrezdac), Van Durmen – Padula, Alin Roman (83. Flavius Iacob), Vlăsceanu (65. D. Barbu) – V. Costache.
Gólszerzők: Mitrov (3. – 11-esből), Mailat (73.), illetve Costache (11.).
Sárga lap: Charles Petro (16.), illetve D. Iliev (2.), Alin Roman (59.).

A tabella

1. FC Botosán	12	7	4	1	24-11	25
2. Rapid 1923	12	7	4	1	19- 9	25
3. CSU Craiova	12	7	3	2	21-13	24
4. Dinamo 1948	12	6	5	1	19-11	23
5. CFC Argeș	12	7	1	4	18-14	22
6. Slobozia	12	5	3	4	15-12	18
7. SC Oțelul	12	4	4	4	15-11	16
8. UTA	12	3	7	2	16-16	16
9. FCV Farul	12	4	3	5	14-17	15
10. Kolozsvári FCU	12	3	5	4	14-13	14
11. FCSB	12	3	4	5	14-18	13
12. Kolozsvári CFR	11	2	6	3	17-21	12
13. Hermannstadt	12	2	4	6	10-16	10
14. Petrolul 52	12	2	3	7	8 -14	9
15. Csíkszereda	11	1	5	5	12-23	8
16. Metaloglobus	12	0	3	9	10-27	3

„Ha vb-t akarunk, kötelező legyőzni Örményországot”

Tóth Balázs, a magyar labdarúgó-válogatott kapusa szerint ha a csapat a világbajnoki szereplésről álmodozik, elengedhetetlen, hogy szombaton hazai pályán legyőzze az örmény együttest.

Az angol másodosztályú Blackburn Rovers játékosa a Telkiben tartott keddi sajtótájékoztatón úgy fogalmazott, a futballistáknak ehhez a mérkőzéshez is úgy kell hozzáállniuk, mint a portugálok ellen szeptemberben játszott vb-selejtezőhöz, amelyen csak a hajrában kapott góllal veszítettek 3-2-re.

„Természetesen nem szabad leírni az örményeket, hiszen nem egy rossz képességű csapatról van szó, láthattuk, hogy az íreket is meg tudták verni” – mondta az MTI kérdésére Tóth, aki szerint a magyaroknak ennek ellenére főlényben kell játszanuk szombaton a Puskás Arénában, és itthon kell tartaniuk a három pontot.

„Nyomást ugyanakkor ez nem jelent, mivel mindenkinek az a célja, hogy kijussunk a vb-re. Ehhez elengedhetetlen, hogy ilyen közönség előtt nyerjünk. Tiszteljük az örmény válogatottat, viszont korábban már többször is megmutattuk, hogy hazai pályán a világ legjobb csapataival is fel tudjuk venni a versenyt” – fejtette ki a 28 éves kapus.

Tóth Balázs elmondása alapján Marco Rossi szövetségi kapitány még nem döntötte el, hogy a következő két vb-selejtezőn a sérülés miatt hiányzó Dibusz Dénes (lásd keretes hírünket – a szerk.) helyett ki fog védeni. „Mindenesetre én úgy készülök, hogy ha lehetőséget kapok, akkor a legjobb teljesítmé-

nyemet tudjam nyújtani” – jelentette ki.

A nyáron a török Kocaelisporba igazolt Balogh Botond a két szeptemberi selejtezőre nem kapott meghívót a szövetségi kapitánytól, most azonban újra tagja a keretnek. „Alapvetően nem az volt a terv, hogy Törökországban folytatom a pályafutásomat, ugyanakkor utólag azt gondolom, hogy jó döntést hoztunk” – mondta a nyolcszoros válogatott védő, aki az olasz Parmától került kölcsönbe az élvonalbeli, izmiti alakulathoz, amelyben a szeptember közepe óta rendezett négy bajnoki meccsen kivétel nélkül kezdő volt, háromszor végig játszott.

Balogh az örmények elleni vb-selejtezőről úgy vélekedett, bár az ellenfél jó erőkből áll, a magyar csapatnak végig koncentráltan és magabiztosan kell futballoznia, és akkor megnyerheti a szombati mérkőzést.

A Magyarország – Örményország találkozó 19 órakor kezdődik a Puskás Arénában, várhatóan telt ház előtt. A magyarok ezután az F

A sérült Dibusz helyén Demjén a keretben

Dibusz Dénes sérülés miatt nem csatlakozott az örmények és a portugálok elleni világbajnoki selejtezőkre készülő magyar labdarúgó-válogatott keretéhez. A magyar szövetség X-oldala hétfőn számolt be arról, hogy Marco Rossi szövetségi kapitány a Ferencváros kapusa helyett az MTK hálóőrét, Demjén Patrikot hívta be a keretbe.

Tóth Balázs (b) és Balogh Botond a magyar labdarúgó-válogatott sajtótájékoztatóján az MLSZ Telki Edzőközpontjában 2025. október 7-én. Fotó: MTI/Purger Tamás

Alexandra Boroș és Toni Vaida újra a dobogón

Czimbalmos Ferenc Attila

Bronzérmes lett az U21-es kategóriában a marosvásárhelyi Ronin Training Academy klub két sportolója a belgiumi Beverenben október 2-5-a között tartott ju-jitsu Union Európa-bajnokságon (JJEU): a 18 éves Alexandra Boroș és Eduard „Toni” Vaida (edzők: Raul Boroș és Orosz József) a román válogatott tagjaiként állhattak fel a dobogóra.

Toni Vaida a román ju jitsu válogatott tagjaként szeptember 11-14. között Athénban is sikeresen szerepelt a 20. alkalommal kiírt ju-jitsu Open Championships elnevezésű Balkán-bajnokságon, ahol az U21-es kategória 94 kilogrammos súlycsoportjában a pódium legfelső fokára léphetett fel.

A rendezvényen Románia 179 versenyzővel képviseltette magát, a rangos összecsapásokon 21 ország összesen 1329 versenyzője lépett tатаmira.

Fotó: Dorel Vaida gyűjteményéből

A Puskás Akadémia védője is ott lehet a Puskás Arénában

A magyar labdarúgó NB I-ben szereplő Puskás Akadémia védője, Georgi Harutyunjan is meghívót kapott az örmény labdarúgó-válogatottba, amely szombaton a Puskás Arénában a magyarok ellen játszik világbajnoki selejtezőt.

Nem léphet pályára ellenben Edgar Szevikjan. A Ferencváros 24 éves szélsője – aki jelenleg kölcsönben az orosz Akron Togliattiban szerepel – sérülés miatt került ki a keretből. A 18-szoros válogatott játékos szeptemberben 31 percet kapott a Portugáliával szemben 5-0-ra elveszített vb-selejtezőn.

Jegise Melikjan együttese Budapest „érintésével” több mint 4000 kilométert utazik majd az elkövetkezendő napokban, hiszen a magyarországi összecsapást követően Dublinban az írek ellen lép pályára.

Az örmények az írek felett aratott sikerüknek köszönhetően a portugálok mögött két forduló után második helyen állnak az F csoportban, megelőzve a magyarokat és az íreket.

„Gyerekkori álmom vált valóra” – Kevin Ciubotaru először a román válogatottban

Hatalmas örömet jelentett a román labdarúgó-válogatott újoncának, Kevin Ciubotarunak, hogy meghívót kapott a nemzeti együttesbe.

„Gyerekkori álmom vált valóra. Büszkeség számomra és a családom számára, talán ők még nálam is jobban örülnek. Megpróbálom kihozni a legtöbbet ebből az esélyből, és ha játéklehetőséget kapok, mindent beleadok” – mondta a 21 éves futballista, miután megérkezett az összetartásra.

A Rómában született Ciubotaru nyolcévesen kezdett futballozni, és a közelmúltban költözött Romániába, hogy közelebb kerüljön a válogatotthoz. „Ez jó döntés volt, sokat fejlődhetek itt. Azt szeretném, hogy a szurkolók olyan játékost lássanak bennem, aki kemény munkával a legmagasabb szintre akar jutni” – tette hozzá.

Románia október 9-én Moldovával játszik felkészülési mérkőzést, majd 12-én Ausztria ellen lép pályára világbajnoki selejtezőn a bukaresti Nemzeti Arénában.

KÖZÖNSÉGSZOLGÁLAT

SZERKESZTETTE: MEZEY SAROLTA

Október 31-ig nyújtható be igénylés
üzemanyagár-támogatásra

A Mezőgazdasági Intervenció és Kifizetési Ügynökség (APIA) közölte, hogy október 31-ig nyújthatók be az üzemanyagár-támogatási kérelmek. A mezőgazdasági termelőknek visszatérítéses formában jár az állami támogatás arra a gázolajmennyiségre, amelyet a III. negyedévben vásároltak, és mezőgazdasági munkálatokra használtak fel. Nevezetesen a július 1. és a szeptember 30. közötti időszakról van szó. A támogatás a jövődeki adó részbeni visszatérítéséből ered.

A kérelmeket és a dokumentációt az adminisztrátor, a törvényes képviselő vagy a meghatalmazott

személy nyújthatja be APIA megyei központjaiba.

A támogatás mértéke literenként 2,213 lej. Az állami hozzájárulás célja – legalábbis papíron – egyértelmű: hozzájárulni a mezőgazdaságban felhasznált üzemanyag költségeihez, hiszen a gépesített munkák során a drága üzemanyag jelentős terhet jelent a gazdáknak.

2024 utolsó negyedévére a gazdák nem kapták meg a teljes visszatérítést: a kifizetések csak részlegesen történtek meg, a jogos összeg körülbelül 27 százaléka elmaradt. Sokan reménykedtek abban, hogy az idei költségvetés-

ből majd rendezik a hátralékot, ám az APIA nemrég hivatalosan is megerősítette: a hátralékot már nem fizeti ki.

A kormányhatározat, amely a támogatások folyósítását szabályozza, előírja, hogy amennyiben az igények meghaladják az éves keretet, a kifizetéseket arányosan csökkenteni kell. A 2024-es igénylések száma és volumene meghaladta a rendelkezésre álló keretet. A 2025 júliusában elfogadott új költségvetés pedig teljes egészében az idei első negyedévi kifizetésekre ment el, így nem maradt fedezet a tavalyi elmaradás rendezésére.

Utódnnyugdíjra jogosult tanulók
és egyetemisták figyelmébe

A Maros Megyei Nyugdíjpénztár felhívja az utódnnyugdíjjal rendelkező tanulók és egyetemisták figyelmét a következőkre:

– A 16 évet betöltött tanulók, akik utódnnyugdíjra jogosultak, ez év október 20-ig kötelesek a megyei nyugdíjpénztárhoz egy eredeti igazolást benyújtani, amelyből kiderül, hogy a 2025–2026-os tanévben valamely törvényesen működő tanintézményben tanulnak.

– A 26 év alatti egyetemistáknak, akik utódnnyugdíjra jogosultak, ugyancsak október 20-ig egy igazolást kell benyújtaniuk, amellyel igazolják, hogy a 2025–2026-os tanévben törvényes keretek között működő felsőoktatási intézmény hallgatói.

Amennyiben az említett időpontig az igazolványok eredeti változata nem jut el a nyugdíjpénztárhoz, a novemberre esedékes utódnnyugdíjat visszatartják – közölte a Maros Megyei Nyugdíjpénztár.

Maradtak gyógykezelési jegyek a 15. szériából

A Maros Megyei Nyugdíjpénztár által biztosított kezelési jegyekkel október 17-21. között utazhatnak el a nyugdíjasok különböző üdülőtelepekre. Idén ez a 15. széria, amelyben összesen 208 nyugdíjas kapott lehetőséget a gyógykezelésre.

A nyugdíjpénztár egy másik lajstromot is közöl, amelyen 540 kérvényszám szerepel. Az ezekben az igénylésekben megjelölt üdülőtelepekre nem tudtak helyet biztosítani.

Érdemes azonban követni, hogy az odaítélt kezelési jegyekből hány maradt meg, hány nem kelt el (mindig vannak ilyenek). Most, a 15. szériában a következő üdülőtelepekre maradtak meg helyek: Buzsára 2 jegy, Amarára 4 jegy, Moneasára és Pucioasára 2-2, Neptunra és Slănic Moldovára 4-4, Aknasugagra 2 jegy.

Az információ a Maros Megyei Nyugdíjpénztár oldalán (<https://www.cjpmures.ro>) olvasható.

Október 10-én állásbörze

Közel 500 munkahelyet
kínálnak a cégek

Mint már hírül adtuk, október 10-én 9 órától frissen végzett fiataloknak, szakmát váltó álláskeresőknél és hátrányos helyzetű személyeknek állásbörzét szervez a Maros Megyei Munkaerő-foglalkoztatási Ügynökség. Marosvásárhelyen a Mihai Eminescu Művelődési Központban, Marosludason, Szászrégenben, Dicsőszentmártonban és Szovátán a megyei ügynökség munkapontjain, Segesváron az Imperial szállóban kerül sor az állásbörzére.

Eddig 31 Maros megyei cég közel 500 munkahelyet kínált, ebből 26 felsőfokú végzettségű személyeknek szól. A legtöbb munkahely (több mint 250) Marosvásárhelyen van, Marosludason 185, Szászrégenben 27, Dicsőszentmártonban 11, Segesváron 4, Szovátán mindössze egy munkahelyet kínálnak.

Október 17-én újabb állásbörze

Az Alpha Transilvană Alapítvány és a Maros Megyei Munkaerő-foglalkoztatási Ügynökség október 17-én 11 órától a marosvásárhelyi Mihai Eminescu Kulturális Központban újabb állásbörzét szervez, ezúttal a speciális igényű személyek számára.

A részvétel ingyenes, olyan munkaképes hátrányos helyzetű személyeknek szól, akik munkát keresnek, vagy új szakmában szeretnének elhelyezkedni.

Az ügynökség állásajánlatokat vár a munkaadóktól a PULS platformon.

Az érdekeltek a 0265-269247-es telefonszámon, illetve az ajofm.ms@anofm.gov.ro e-mail-címen érdeklődhetnek.

Támogatás fogyatékkal élő
gyerekeknek

A fogyatékkal élő gyerekek akár 39 900 lejig (kb. 7 900 euró) terjedő vásárlási utalványt kaphatnak segédeszközök és speciális technológiák beszerzésére a fogyatékkal élők jogainak védelmével foglalkozó országos hatóság (ANPDPD) Tech-Assist nevű programján keresztül.

Előregisztráció határideje: 2025. október 15.

A támogatásra romániai lakhelyű, a hátrányos helyzetet bizonyító igazolással rendelkező kiskorúak jogosultak, akik az utóbbi évben nem vettek igénybe hasonló eszközökre állami támogatást.

Az utalvány segítségével a fogyatékkal élő gyermekek életvitelét könnyítő eszközök vásárolhatók, mint kerekesszék, járókeret, protézisek, hallókészülék, képernyőolvasó szoftverek, a mindennapi tevékenységet segítő módosított bútorzat, vészjelzők és személyi autonómiát biztosító készülékek szerezhetők be.

Egy utalvány maximális értéke 39.900 lej, és legtöbb három termék és kompatibilis tartozék vásárolható belőle.

A voucher beszerzése több szakaszban történik, az első lépés az online jelentkezés, amit október 15-ig kell megejteni.

Részleteket a Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal oldalán közölnek, itt: <https://shorturl.at/bKSMQ>

Háztartási szolgáltatás – egyre inkább keresett munka

A 2022. évi 111-es törvény keretet biztosít arra, hogy magánszemélyek törvényesen háztartási személyzetet foglalkoztassanak különféle házimunkák elvégzésére. Ha valaki háztartási szolgáltatást igényelne vagy vállalna, akkor jó tudnia, hogy szabályozva van ez a tevékenység. A munkaadó az elvégzett munkáért háztartási utalványokkal fizethet a szolgáltatónak – tájékoztatta lapunkat **Bogdán Erzsébet**, a Maros Megyei Munkaerő-foglalkoztatási Ügynökség aligazgatója. Ez a tájékoztatás azért is fontos, mert kevesen tudnak erről a lehetőségről.

– A háztartási szolgáltatásra vonatkozó törvényt a háztartási munkavégzés iránti nagy kereslet tette indokolttá. Valahogyan szabályozni kellett ezt a területet. A háztartási szolgáltatást szabályozó törvény értelmében a munkáltató 15 lejes értékjegyekkel fizethet a háztartásában házimunkát vállaló személyeknek. A háztartási tevékenységek ellenértékül szolgáló utalványokat egy új elektronikus platformon lehet beszerezni, ezek a *tichete.anofm.ro* címen érhetők el.

A platformra a munkavállalónak és háztartási szolgáltatást igénybe vevőnek is regisztrálnia kell. Szükség esetén a megyei munkaerő-foglalkoztatási ügynökség alkalmazottai is segítenek a platformra való regisztrálási folyamatban.

A platform hasznos funkciója, hogy megkönnyíti a munkaadó és a háztartási munkáltató közötti interakciót. A szolgáltatást igénylők a „Piactér” rovatba írhatják be az igényeiket, a munkáltatók pedig az általuk kínált szolgáltatásokat tehetik közzé, ezzel biztosítva a kereslet és a kínálat közötti

közvetítést a háztartási tevékenységek végzésére. Ha a háztartásban munkát vállalók havonta legalább 85 darab utalványt (85x15 lej = 1275 lej/hó) váltanak be az ügynökségnél, amit több munkaadótól szerezhetnek meg, akkor ezek a személyek társadalombiztosításra és egészségügyi biztosításra is jogosultak. A munkavállaló a 15 lejes utalvány értékéből 12 lejt kap meg, a fennmaradó 3 lejből fedezik az adót, a nyugdíj- és egészségbiztosítási járulékot. Előny, hogy a megkeresett összegnek csak a feléből vonnak le adót. Másik előny, hogy a munka törvényes, anélkül, hogy a felek között munkaszerződésre lenne szükség.

– *Ki lehet háztartási munkáltató?*

– Háztartási munkáltató lehet bármely, 16. életévét betöltött természetes személy, aki szeretné növelni vagy kiegészíteni jövedelmét alkalmi, nem szakképzett háztartási tevékenységek végzésével, függetlenül attól, hogy munkanélküli, nyugdíjas, diák, egyetemista vagy alkalmazott. Fontos, hogy a munkáltató személy nem lehet a munkaadó

családtagja. A felnőtt háztartási foglalkoztatottak legtöbb napi 12 órát, a 16 és 18 év közöttiek pedig napi 6 órát dolgozhatnak. A jogszabály azt is lehetővé teszi, hogy a munkáltatók az alkalmazottaiknak juttatandó bónuszokat ilyen utalványokkal fizessék ki.

– *Milyen tevékenységek minősülnek háztartási szolgáltatásnak?*

– Összesen 34 olyan tevékenységet hatá-

rozta meg, amelyek a lakások vagy kertek, háziállatok gondozására vonatkoznak. Háztartási munkának minősül a takarítás, mosás, vasalás, varrás, főzés, rászoruló személyek gondozása, etetése vagy felügyelete.

A Maros Megyei Munkaerő-foglalkoztatási Ügynökség jelenleg 400 regisztrált háztartási szolgáltatást igénylő személyt tart nyilván, akik utalványt vásároltak.

Forrás: a megyei munkaerő-foglalkoztatási ügynökség Facebook-oldala

A Mercedes rájött, hogy mégis kellenek a gombok

Mercedes-Benz GLC, illusztráció

Forrás: Mercedes Románia

téren helyettesítették a gombokat, ilyen például egyes autókban a klímavezérlés is. Mostanra viszont úgy látszik,

Az elmúlt bő egy évtizedben a gyártók egyfajta versenyt futottak azért, hogy ki tud több és nagyobb

kijelzőt beépíteni az autókba – a fizikai gombok rovására –, ugyanis a képernyők egyre több

egyre hangsúlyosabban megfordul ez a trend, ugyanis azzal szembe-sülünk, hogy egyre több gyártó

táncol vissza a kijelzőktől, és ismét kezdenek divatba jönni a hagyományos gombok.

A Volkswagen az elsők között jelentette be, hogy a vásárlói visszajelzéseket figyelembe véve újra fizikai gombokat tesz az autói utasterébe. Sőt vannak olyan gyártók is, mint például a Hyundai, amely már azt a kérdést feszegeti, hogy egyáltalán szükség van-e infotainment kijelzőre egy modern autóban? A dél-koreai gyártó ezen kérdése a minimalista autókra vezethető vissza, ugyanis például a Citroënnak is van olyan kicsi városi elektromos autója, amiben lényegében semmilyen kényelmi elektronika nincs. Ez pedig nagymértékben felgyorsítja a gyártást, illetve csökkenti a költségeket. A Citroënnak a bemutatáskor az volt a magyarázata, hogy szinte mindenkinek ott van a zsebében az okostelefon, amit használhat képernyő gyanánt, ezért nem tesz kijelzőt az autókba. Valami ilyesmire gondolhat a Hyundai is. Ez a gondolat egy kis városi autó esetében még talán működhet is, viszont napjainkban egyre több ember igényli a kijelzőket, legalábbis azokban az autókban, amelyek hosszabb utakon is használnak. Ez persze nem azt jelenti, hogy indokolt lenne az egész műszerfalat beborító képernyő.

A képernyők kapcsán tehát az sem megoldás, hogy egy gyártó teljesen számúzi őket az autóiból.

Ugyanakkor a mostani fizikai gombok visszatérése kapcsán a legnagyobb meglepetést a Mercedes szerezte, hiszen a csillagos gyártótól tényleg nagyon kevesen várták a hátraarcot, vagyis azt, hogy visszatér a gombokhoz, hiszen úgy festett, hogy a német autógyártó elkötelezte magát teljes egészében a hatalmas kijelzők mellett. Ezen irányvonal az új GLC-nél csúcsondott ki, amelynek a műszerfala egyetlen hatalmas kijelző.

Ehhez képest a közelmúltban Magnus Östberg, a gyártó szoftverfőnöke belátta, hogy tényleg nem lehet mindent képernyőkkel megoldani. A vezető az Autocar-nak azt nyilatkozta: „A fizikai gombok és az érintőképernyők egyensúlya rendkívül fontos. Az adatok egyértelműek: látjuk, hogy miket használnak rendszeresen az ügyfeleink, és az erre vonatkozó adatok alapján a fizikai gombok jobbak. Ezért tesszük ezeket vissza”.

Természetesen nem arra kell készülni, hogy a hamarosan érkező Mercedesekben mindent gombokról lehet majd vezérelni, a gyártó nem számolja fel a teljes műszerfalat beborító kijelzőket. A szoftverfőnök szerint elsősorban a kormányra fognak több gombot tenni, mivel ez egyszerű és könnyű módja ennek, továbbá a már piacon levő modelleknél is alkalmazható, nem kell megvárni az új modellt vagy a ráncfelvarrást, egyszerűen csak az új kormányt teszik bele az autóba. Östberg szerint a fizikai gombok visszavezetése szellemében tervezték az új GLC-kormányt is, ami a tervek szerint később más Mercedesekben is viszontlátható majd.

Csökken a Tesla iránti márkahűség, egyre többen vesznek hibridet

Az Egyesült Államokban az elmúlt években kimutatható trend volt, hogy nagyon sok vásárló tér át a belső égésű motorral szerelt autójáról a Tesla termékeire, ez a trend az utóbbi időben azonban megváltozott, legalábbis ez derült ki az S&P Global friss tanulmányából. A felmérés szerint csökkent az emberek Tesla iránti márkahűsége, a vásárlók egyre inkább fordulnak olyan gyártókhoz, amelyek szélesebb kínálatot tudnak nyújtani.

A felmérést végző szervezet szerint a Teslának egyre inkább vissza-csap az, hogy főként két modellre támaszkodik, a Model 3-ra és Model Y-ra, amelyeket fizikailag nem frissít túl gyakran, továbbá pedig az sem tett jót a márká meg-

ítélésének, hogy a vezetője, Elon Musk többször is megjelent a politikában, az intézkedései pedig megosztották az embereket. A vállalatvezető nem egy alkalommal szembement saját korábbi álláspontjaival is, emiatt pedig a vásárlók egy része, akik a korábbi véleményekkel azonosultak, elfordult a márkától.

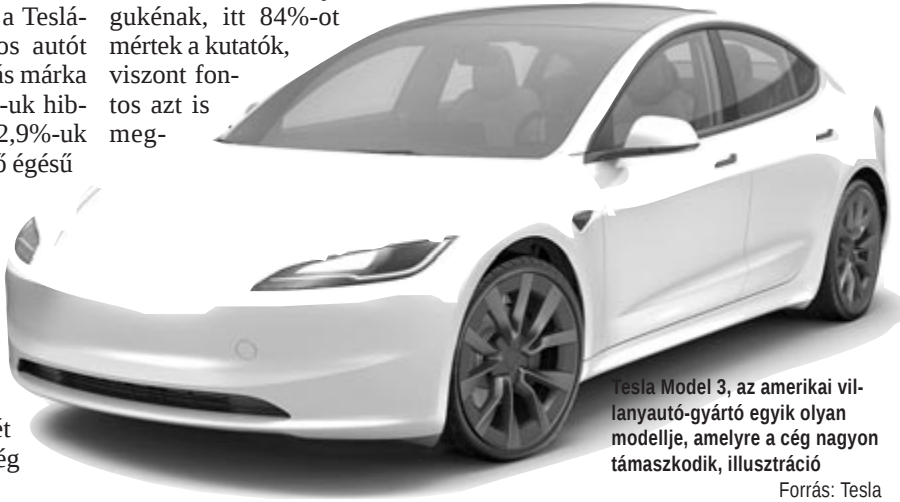
A tanulmányból az is kiderül, hogy 2025 második negyedében közel tíz százalékkal csökkent a márkahűség, ami azt jelenti, hogy vásárlás után az emberek 58,1%-a marad csak teslász. Mondjuk, erre az eredményre nem panaszkodhat kimondottan az amerikai villanyautógyártó, mivel ilyen téren egyedül a Ford tudta megelőzni, 59,6%-kal,

míg például a Chevrolet, a Toyota, a Honda vagy a Mercedes továbbra is a Tesla mögött van. A felmérésből kiderül az is, hogy azon vásárlók 68,9%-a, akik elfordulnak a Teslától, továbbra is elektromos autót vesz magának, csak egy más márká kínálatából választ, 28,2%-uk hibridekre vált, és mindössze 2,9%-uk választ hagyományos, belső égésű motorral szerelt autót.

Az S&P Global az elektromos autók általános helyzetét is vizsgálta az Egyesült Államok piacán. A hajtáslánc iránti hűség 58,7%-on van, ami jelentősen alacsonyabb a korábbi évekhez képest, két évvel ezelőtt ez az érték még

68% fölött volt. A legkomolyabb hűséget még mindig a hagyományos, tehát belső égésű motorral szerelt autók tudhatják magukénak, itt 84%-ot mértek a kutatók, viszont fontos azt is meg-

jegyezni, hogy ez az érték lassan, de biztosan csökken. Egyedül a hibridek iránti hűség tudott erősödni a vásárlókban.

Tesla Model 3, az amerikai villanyautó-gyártó egyik olyan modellje, amelyre a cég nagyon támaszkodik, illusztráció

Forrás: Tesla

A BMW egyik igazgatósági tagja szerint soha nem tűnik el a benzinmotor

Az elmúlt években az látszott, hogy a BMW kimondottan nagy figyelmet szentel az elektromos autóknak, folyamatosan lehetett új modellekről hallani, nemrég pedig bemutatták a Neue Klasse termékvonalba illeszkedő iX3-at, és arról lehet olvasni, hogy jövőben már érkezik is az új i3, aminek semmi köze nem lesz névelődjéhez, hanem a hármas széria elektromos megfelelője lesz. A BMW elektromos palettáján pedig még ott van az i7, az i5, az i4, az iX2, az iX1 és az iX, tehát aki villany-BMW-t szeretne vásárolni, annak már most is van bőven lehetősége.

Az viszont, hogy ilyen sok elektromos autót kínálnak, csak egy dolog, emellett viszont beszélni kell arról is, hogy mit gondolnak a belső égésű motorokról. Ezek kapcsán Jochen Goller, a BMW értékesítési igazgatótanácsának tagja röviden és tömören elmondta az AutoCarnak, hogy: „A belső égésű motoros autók nem tűnnek el soha! Soha!”

Belső égésű BMW-motor, illusztráció

Forrás: BMW

A vezető hangsúlyozta, hogy a BMW jelenleg úgy látja, hogy az elektromos autók nem fogják átvenni a hatalmat, hanem a jövőben egyszerre lesznek jelen a piacon a belső égésű motoros autókkal. Goller úgy fogalmazott, hogy a márká stratégiája nem az, hogy egyetlen technológiára teszi fel a jövőbeli terveit, hanem több technológiába is befektet.

Egyelőre tehát a BMW kitart az összes alternatíva mellett, a márká továbbra is nagy erővel fogja fejleszteni az elektromos modelleket és az elektromos hajtást, de emellett megmarad a belső égésű motorokat fogadó platformja is, illetve ennek sem tervezi leállítani a fejlesztését. Sőt a hibrideket sem engedi el, a cég szerint azoknak is megvan a maguk előnye. Utóbbi kapcsán kimondottan jó a BMW meglátása, hiszen az látszik, hogy globális szinten egyre több ember tér át a hibrid hajtásláncra, ilyenformán pedig valóban hiba lenne elengedni ezt a technológiát.

Generációs szakadék

Mi okozza, és hogyan hidalhatjuk át?

Biztosan mindenki átélte már azt, hogy nem mindig tudja megérteni a fiatalabb vagy az idősebb generációt, és az ő gondolkodásukat a világról. A generációk közti félreértés mindig is létezett, ám napjainkban úgy tűnik, hogy ez a szakadék mélyebb, mint valaha. Miért nem értjük meg egymást a családon belül? Mit tehetünk a szakadék mélyülése ellen?

Sófalvi Szidónia

Minden nemzedéket a saját történelmi kora, társadalmi környezete és technológiai fejlődése formált. Az alábbiakban röviden bemutatom a ma együtt élő négy fő generációt.

Boomer generáció (1946-1964)

A háború utáni gazdasági fennélülés idején nőttek fel. Számukra a biztonság, a kitartás és a kemény munka alapértékek. Céljaikért hosszú távon dolgoznak, és gyakran ők a család stabil, tapasztalt bástyái.

X generáció (1965-1980)

Ők a rendszerváltás, a nagy társadalmi és technológiai változások tanúi. Jellemző rájuk a rugalmasság és a függetlenség, sokszor próbálnak egyensúlyozni a hagyományos és a modern világ értékei között.

Milleniálok/ Y generáció (1981-1996)

Az internet, a globalizáció és a gyors információáramlás korában

nőttek fel. Fontos számukra a munka és a magánélet egyensúlya, valamint az önmegvalósítás és az élményszerzés. Gyakran keresik a kreatív, rugalmas megoldásokat.

Z generáció (1997-2010)

Ők az első valódi digitális bennszülött-generáció tagjai – a telefon és a közösségi média a mindennapjaik részét képezik. Nyitottak a társadalmi kérdésekre, gyorsan alkalmazkodnak, és fontos számukra az önkifejezés.

Ez a négy generáció ma együtt él és együtt dolgozik. Nem csoda, ha néha félreértik egymást, hiszen más tapasztalok és értékek találkoznak rajtuk keresztül. De hogyan lehet csökkenteni ezt a generációs szakadékot? Felkerestem Mészáros Andreea pszichoterapeutát, aki válaszolt a bennem felmerülő kérdésekre.

Teljesen természetes jelenség

Míg régebben a változások sokkal lassabban zajlottak, addig napjainkban a technológiai forradalom, a globalizáció és a gyors társadalmi át-

alakulások miatt információáradatban élünk. Ezáltal ez a generációs szakadék még mélyebbnek tűnhet. „Az idősebbek sokszor nehezebben követik a változások sebességét, míg a fiatalok természetesnek veszik azt” – állítja a pszichoterapeuta.

Míg a fiatalok otthonosan mozognak és lehetőségeket látnak az online térben, az idősebbekben bizonytalanságot, félelmet kelt, vagy akár a kirekesztettség érzését ébreszti fel. Hozzátette: „Ez nemcsak a hétköznapi kommunikációban, hanem a világ megértésében is különbségeket okoz.”

Individualizmus és a szabadság hangsúlyozása

Ez a fő értékrendbeli különbség a Z generáció és a szüleik, illetve nagyszüleik között. Andrea elmondta, hogy a mai fiatalok nagyobb súlyt fektetnek az önmegvalósításra, a személyes jólétre, a rugalmasságra és a társadalmi különbségek elfogadására. Ezzel szemben a korábbi generáció inkább a stabilitásra, a kitartásra helyezi a hangsúlyt, illetve a hagyományos családi szerepeket és a kiszámíthatóságot tartja fontosnak.

Leggyakoribb konfliktusforrás a családban

A családon belüli, generációk közötti konfliktus leggyakrabban az eltérő értékrend és életvezetési döntések körül alakul ki. Ide tartozik a pályaválasztás, a párkapcsolat, a gyermeknevelés, illetve az anyagiakhoz való viszony. A pszichoterapeuta szerint „a fiatalok önállóságra való törekvése és az idősebbek tapasztalatból fakadó tanácsai gyakran ütköznek.”

A konfliktus gyakran a kommunikáció hiányosságából is ered: a családtagok sokszor kijelentéseket tesznek, nem kérdeznek, vagy nem figyelnek egymás érzéseire. Az ítélkezés és a „bezzeg a mi időnkben”

megjegyzések csak mélyítik a szakadékot – tette hozzá a pszichoterapeuta. A párbeszéd javítható aktív figyelemmel, empátiával és nyitottsággal.

Gazdasági helyzet és a társadalmi bizonytalanság

Ez a két tényező nagy hatással van a generációk közötti kapcsolatra. A fiatalabb nemzedékek nehezebben tudnak önálló egzisztenciát teremteni – „(...) sokszor a szüleik támogatására szorulnak, ami újraértelmezi a felnőtté válás folyamatát.”

Ezek feszültséget okozhatnak, hiszen az idősebbek gyakran az adott életszakaszban már önállóak voltak, így nehezebben érthetik meg a mai fiatalok nehézségeit.

Generációs elvárások és a fiatalok lelki terhei

A fiatalok mentális egészsége ma sérülékenyebbnek látszik, amit a teljesítménykényszer, a közösségi média és a bizonytalan jövő csak tovább fokoz. Andrea szerint „a szorongás és az önértékelési problémák sokszor a családi elvárások és a fiatalok önállósodási igénye közötti feszültségből fakadnak.” Súlyosabb esetben, amikor a konfliktus a kapcsolat megszakadásával fenyeget, érdemes pártatlan segítőt – például mediátort – bevonni.

Globalizáció és értékrendek

A globalizáció és a közösségi média hatására a fiatalok új nézőpontokat és életmódokat ismernek meg, ami sokszor ütközik a család hagyományos értékeivel – de ugyanakkor gazdagítja is a látásmódjukat.

Az egymás értékeinek felismerése és elismerése kulcs a kölcsönös elfogadáshoz. A fiatalok segíthetnek az időseknek eligazodni a technológia világában, míg az idősebbek élet-tapasztalatukkal mutathatnak példát.

Hasznos is lehet

A különböző nemzedékek új szempontokat, friss ötleteket és eltérő tapasztalatokat hozhatnak a családba. Ez a sokszínűségből fakadó feszültség kreatív megoldásokat és fejlődést is eredményezhet.

A „régén minden jobb volt” kijelentés Andrea szerint pszichológiailag érthető, mert az idősebbek hajlamosak nosztalgiával visszaemlékezni a múltjukra, amikor fiatalabbak, erősebbek és reménytelibbek voltak. A pszichoterapeuta szerint „minden korszaknak megvannak a maga nehézségei és lehetőségei, ezért az összehasonlítás gyakran torzít.”

Hogyan tehetünk ellene?

Sok jó példa is mutatja, hogy a generációs szakadék áthidalható – akár szakember segítségével is, állítja Andrea. Ugyanakkor gyakori, hogy a családtagok inkább eltávolodással kezelik a feszültségeket, tévesen azt gondolva, hogy ez a valódi leválás. Előfordul az is, hogy félreértik a pszichológusok mondanivalóját, és a generációs különbségek tematizálása inkább újabb vitákat szül, mintsem megértést.

A harmonikus kapcsolat kulcsa a kölcsönösség: „A fiataloknak több hálát kellene tanúsítaniuk a szülők iránt, ugyanakkor a szülők részéről is elengedhetetlen a nagyobb elfogadás a fiatalok felé. Csak így alakulhat ki valódi kölcsönösség és egészséges kapcsolat a nemzedékek között.” – tette hozzá a pszichoterapeuta.

A generációk közötti különbségek tehát nem csupán kihívást, hanem lehetőséget is rejtnek: ha képesek vagyunk felismerni és elismerni egymás értékeit, a szakadék mélyítése helyett hidakat építhetünk, amelyek közelebb hoznak minket egymáshoz.

„Nem lezárt, változatlan örökség”

A Hagyományok Háza a magyar újságírók szakmai hétvégéjén Szovátán

Szeptember utolsó hétvégéjén tartották a MŰRE (Magyar Újságírók Romániai Egyesülete) hagyományos őszi szakmai találkozóját. A neves előadók között nagy érdeklődés övezte Diligens Linda, a Hagyományok Háza online kommunikációs és PR-menedzserének előadását.

Dr. Csermák Zoltán

A szovátai Teleki Oktatási Központ adott otthont a Magyar Újságírók Romániai Egyesülete őszi konferenciájának. A közgyűléssel kezdődött szimpózium egyben szak-

mai fórum volt, s színvonalas előadások is színesítették a találkozót. Különösen aktuális problémát dolgozott fel, s élénk vitát váltott ki a Parajd a romániai magyar sajtó tükrében című kerekasztal-beszélgetés a fiatal újságíró, Sarány Orsolya vezetésével.

Pap István Történetek, személyiségek a romániai magyar sajtó múltjából – Sas Ede című előadása egy méltatlanul elfeledett újságíró munkásságára hívta fel a figyelmet.

Diligens Linda, a Hagyományok Háza online kommunikációs és PR-menedzsere Hagyományörzés és kommunikáció címmel tartott bemutatót. Az előadó vázolta a Hagyományok Háza – egész Kárpát-medencére kiterjedő – tevékenységét, ezen belül a marketing és a kommunikáció munkáját. A kommunikációs anyagok mátrixával szemléletesen ábrázolta e sokrétű tevékenységet. „A hagyomány mindenkié, élő kommunikációs eszköz, és minden csatormán életképes. A hagyományos kultúra értékei révén hidakat építünk..., hogy lehetőség nyíljon folyamatosan értelmezni a minket körülvevő világot” – foglalta össze az intézmény ars poeticáját az előadó. Az elmondottakat Diligens Linda gazdag képanyaggal illusztrálta. Megvillant az intézmény által készített videók színes világa, a kor követelményeit tükröző plakátok és kezdeményezések. A hölgyhallgatók érdeklődését különösen ki-

Fotó: Nagy Tibor

váltotta A legendás öltözekek – Öltözekek legendái fejezet, ami rávilágított arra, hogy a XXI. századi dizájn is kreatívan használhatja a hagyományos díszítőelemeket.

A Hagyományok Háza az egész Kárpát-medencében népszerű, köszönhető ez többek között a határon túli hálózatának és az Erdélyi Hagyományok Háza szerteágazó munkájá-

nak, a sokrétű kommunikációs tevékenységének és a Magyar Állami Népi Együttes külhoni szereplésének.

E munka sohasem zárul le, az évezredes folytonosságról Voigt Vilmos néprajztudóst idézhetjük: „A hagyomány nem lezárt, változatlan örökség, hanem kommunikációs folyamat, amely minden egyes megnyilvánulásban újjászületik”.

Klímaváltozásért perelik Hollandiát

Peres úton kívánja elérni a Hollandiához tartozó karibi sziget, Bonaire lakossága, hogy a holland kormány megfelelő klímavédelmi intézkedéseket hozzon a térség megmentése érdekében – erősítette meg képviselőjük, Onnie Emerenciana az illetékes holland bíróságon kedden a Dutch News elnevezésű, angol nyelvű holland hírportál beszámolója szerint.

A 300 négyzetkilométeres, 30 ezer lakosú karib-tengeri sziget vezetése már 2022 szeptemberében bejelentette, hogy lépéseket fontolgat a holland állammal szemben annak elérésére, hogy az megvédje a szigetet a klímaváltozás okozta kockázatoktól.

A jogi eljárást az amszterdami Vrije Universiteit (VU) egy friss tanulmányára hivatkozva indították el, amelyből kiderül, hogy az éghajlatváltozás egyebek mellett növeli a hurrikánok erejét, özvízszerű esőzéseket okoz, a jégolvadásból eredő vízszintemelkedés

növeli az áradások veszélyét a régióban, a holland kormány pedig kevés figyelmet fordít az éghajlatváltozás okozta veszélyek megelőzésére a királyság karibi szigetein.

A szigetet képviselő Onnie Emerenciana a keddi meghallgatáson a bírák előtt azt mondta: a klímaváltozás elviselhetetlenül forróvá és szárazzá tette Bonaire szigetét. A hőség az idősök és a szegényebb sorban élők egészségét, az aszály pedig a termést veszélyezteti. A tengerszint emelkedése továbbá azzal fenyeget, hogy elpusztítja a sziget part-

jain álló, történelmi szempontból jelentős rabszolgakunyhókat.

„Az üvegházhatású gázok kibocsátásának hatásai miatt szenvedünk, noha alig járultunk hozzá” – fogalmazott.

Emerenciana arra kérte a bírakat, hogy kötelezzék a holland államot az üvegházhatású gázok kibocsátásának gyorsabb csökkentésére. A sziget lakói azt szeretnék, hogy Hollandia 2040-re – a jelenlegi tervekhez képest 10 évvel korábban – nullára csökkentse a kibocsátást.

A holland államot védő ügyvédek érveiket írásban nyújtották be, ezek szerint a kormány ragaszkodik ahhoz, hogy a bírák nem határozhatnak a kormányzati politika irányát illetően. Közölték: az üvegházhatású gázok kibocsátása globális probléma, és Hollandia csak kis mértékben járul hozzá. (MTI)

A prostitúcióból keletkezett bevételek adókötelesek Csehországban

A prostitúcióból keletkezett bevételek adókötelesek Csehországban – közölte kedden honlapján a cseh Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság egy konkrét ügyben hozott állásfoglalás kapcsán.

A testület egy hölgy panaszána elbírálása kapcsán hozott döntést. Az érintett beismerte, hogy prostitúcióból él, és kifogásolta az adóhivatal döntését, miszerint kétéves tevékenységéből keletkezett bevételei után 1,8 millió korona adót kell befizetnie az államkasszába.

Az ügyet először az ostravai regionális bíróság olmtützi ki- rendeltsége vizsgálta meg, és arra az álláspontra jutott, hogy a kimért adót a hölgynek nem kell befizetnie.

A bírák arra hivatkoztak, hogy a bűncselekményekből, illetve az erkölccsel össze nem egyeztethető tevékenységből származó bevételeket az előírások szerint nem lehet megadóztatni. A bíróság ezért visszaadta az ügyet az adóhivatalnak, amely ezután a Legfelsőbb

Közigazgatási Bírósághoz fordult állásfoglalásért. A Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság az ügyet megvizsgálva viszont arra az álláspontja jutott, hogy a regionális bíróság döntése helytelen, s nem alapszik a hatályos jogrenden. Csehországban ugyanis a prostitúció nem törvényellenes, így nem bűncselekmény, de kimondottan engedélyezve sincs. A hatályos adótörvény a prostitúcióból származó bevételeket nem vonja ki az adóbefizetés hatálya alól. Másfelől külföldi példák is igazolják, hogy a prostitúcióból származó bevételeket meg lehet adóztatni.

A Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság ezért a hölgy panaszát visszautalta az alsóbb testület elé, amelynek most újra foglalkoznia kell vele, de döntésekor már kötelező figyelembe vennie a magasabb testület jogi álláspontját. (MTI)

Jóváhagyták az adóhatóság értesítési eljárását (800-as nyomtatvány), amelyet a nem elektronikusan továbbított számlák címzettjei kötelesek benyújtani

A Brassói Regionális Közpénzügyi Főigazgatóság tájékoztatja az adófizetőket, hogy megjelent az ANAF 2229/2025. számú rendelete, amely tartalmazza a 2021. évi 120. számú kormányrendelet 10⁹. cikkében előírt értesítési eljárást a RO e-Factura elektronikus számlázási rendszer és az elektronikus számlázás Romániában történő működéséről és bevezetéséről és az adóhatóság által ilyen esetekben meghozandó intézkedésekről.

Ezen rendelet szerint:

• **Azon számlák címzettjei**, amelyek áruk szállítására/szolgáltatások nyújtására vonatkoznak, és **amelyekért a fizetés a szállítás/szolgáltatás időpontjában történt, és amelyeket a kibocsátók nem továbbítottak a RO e-Factura rendszeren keresztül**, erről értesíthetik az adóhatóságot – az 800-as űrlap elektronikus úton történő benyújtásával – amely űrlapot a számlák elektronikus továbbítására vonatkozó törvényes határidő lejártát követő naptól kezdődően vezettek be.

Emlékeztetünk arra, hogy a számlák RO e-Factura rendszerbe történő továbbításának határideje a számla kiállításától számított 5 naptári nap, de legkésőbb a számla kiállítására vonatkozóan az adótörvényben előírt határidőtől számított 5 naptári nap.

• **A közlemény tárgyát képező számlák kibocsátói:**

– elektronikus úton üzenetet kapnak a saját virtuális térben (SPV), és **kötelesek a számlákat legkésőbb az üzenet kézhezvételét követő napon továbbítani**. A számla feltöltési indexét a RO e-Factura rendszer egyik funkciójával kell kitölteni;

– egy speciális elektronikus nyilvántartásba kerülnek, egyidejűleg az üzenet SPV-be történő továbbításával, és kockázatelemzésnek vetik alá őket a szükséges jogi intézkedések alkalmazása érdekében, az értékelt adókockázattal arányosan.

Az adófizetők további információkat kaphatnak:

– a saját virtuális tér szolgáltatáson keresztül – Egységes kapcsolatfelvételi űrlap, Adózási segítségnyújtás és tanácsadás menüpont, <https://www.anaf.ro/asistpublic/>

– telefonon, az ANAF adófizetői ügyfélszolgálatának call centerét hívva a 031.403.91.60 számon.

A kommunikációs, közkapcsolati és sajtóosztály

A hirdetési rovatban megjelent közlemények, reklámok tartalmáért a hirdetésfeladó vállalja a felelősséget!

ADÁSVÉTEL

ELADÓK: szobrászvéssők, faragott bútór szarvasagancssal, bőrök. Tel. 00-49-1788683222, 17 óra után. (26766-l)

KÜLÖNFÉLÉK

RÉGI BÚTORT, törmeléket elhordunk, külső-belső munkát vállalunk. Tel. 0758-950-619. (26739)

VÁLLALUNK: külső-belső munkát, javítást, glettolást, festést, parkettázást, nemesvakolat-készítést, járólapterakást, kerítéskészítést, szigetelést. Tel. 0752-970-814. (26615)

VÁLLALOK bármilyen kőművesmunkát, külső, belső festést és tetőjavítást. Tel. 0749-644-922. (26730)

VÁLLALUNK tetőjavítást, szigetelést, meszelést, festést, tetőfedést, kisebb javítást saját anyagból is. Nyugdíjasoknak 18% kedvezmény. Tel. 0754-300-481, Attila. (26682)

VÁLLALUNK: cserépforgatást, szigetelést, festést, kerítéskészítést, kisebb javítást, saját anyagból is, kerti takarítást. Nyugdíjasoknak 20% kedvezmény. Tel. 0756-254-087, 0756-459-611, János. (26681)

SZAKEMBER vállal: tetőkészítést, kisebb javításokat saját anyagból is, bádogsmunkát, vakolást, meszelést, kerítéskészítést (vasból is hegesztünk), szigetelést, törmelékelhordást, kertek takarítását. Nyugdíjasoknak 18% kedvezmény. Tel. 0734-016-805, 0769-638-152, István. (26688)

VÁLLALUNK: tetőjavítást, cserépforgatást, kinti, benti meszelést, teraszjavítást, -felújítást, vakolást és bármilyen kisebb vagy nagyobb építkezési munkát. Nyugdíjasoknak 18% kedvezmény. Tel. 0757-467-334, Tamás. (26743)

VÁLLALUNK: háztetőkészítést cserépből, lemezből; szigetelést, festést, kisebb javítást. Tel. 0745-680-818, Csaba. (26772-l)

MEGEMLÉKEZÉS

Múlnak az évek, te nem lehetsz velünk, de szívünkben élsz, soha nem feledünk.
Szeretettel emlékezünk október 8-án a marosvásárhelyi születésű

id. FARCZÁDI SÁNDOR
harcói lakosra halálának 10. évfordulóján. Nyugodjál békében!

Édesanyád, Irén és öcséd, Jancsi. (26764)

Kegyelettel és szeretettel emlékezünk a marosbogáti születésű, marosugrai

BÜKKÖSI JÓZSEFRE
halálának 20. évfordulóján. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes! Nyugodj békében!

Szerettei. (26765)

Fájó szívvel emlékezünk október 8-án a marosszentgyörgyi

KOCSIS ANNÁRA
szül. Tordai
halálának 8. évfordulóján.
Emlékét szeretettel őrzí három leánya és családjuk.
(26768-l)

ELHALÁLOZÁS

Szomorú szívvel tudatjuk, hogy a szeretett, jó anya, barát, ismerős,

KUTI MÁRTA
október 5-én, életének 81. évében megszűnt élni.
Drága halottunk temetése folyó hó 9-én 13 órakor lesz a marosvásárhelyi református temetőben, unitárius szertartás szerint. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!
A gyászoló család. (26769-l)

Szomorú szívvel búcsúszom SANYI bácsitól. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!

Székely László. (-)

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy a szeretett édesapa, nagyapa, após,

BOGDAN ALEXANDRU
életének 80. évében rövid szenvedés után csendesen megpihent.
Drága halottunk temetése október 9-én, csütörtökön 13 órakor lesz a marosvásárhelyi katolikus temetőben. Nyugodjon békében!

A gyászoló család. (26770)

AJÁNDÉKUTALVÁNY

-50 RON

VÁGJA KI A KUPONT ÉS
50 LEJ KEDVEZMÉNYBEN
RÉSZESÜL A DORA OPTICS ÉS
A DORA KÓRHÁZ
MUNKAPONTJAIN!

*A kedvezmény a kivágott ajándékutalvány bemutatásával
érvényes 2025. Október 31-ig.
Egyszeri alkalommal felhasználható.

JÓ NAPOT! MEGJÖTTEM...

SZERDA 21⁰⁰

Marosvásárhelyi
Rádió
Románia

www.marosvasarhelyiradio.ro

96 FM
106,8 FM
1323 AM

Újdonságok a Kobak könyvesboltokban:

Sylvia Frank
So Long,
Marianne

Claire Paulin
Blanche Monet
és a tavi rózsák
ragyogása

Marosvásárhely, Győzelem tér 18.szám
Szászrégen, Mihai Viteazu út 15.szám

Kárp György 80

Vidám hétköznapiak és
szomorú vasárnap között

Könyvbemutatóval
egybekötött
ünnepi műsor

Kulturpalota kisterem
Október 9., 18 óra

FONTOS TELEFONSZÁMOK

- Központosított ügyelet (Rendőrség, Tűzoltóság, SMURD, Csendőrség, Mentőállomás): 112
- Rendőrség - 0265/202-305
- SMURD (betegekkel kapcsolatos információk) - 0265/210-110
- Sürgősségi szolgálat:
 - gyermekeknek - 0265/210-177
- Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal - 0265/268-330
- Prefektúra - 0265/266-801
- Maros megyei RMDSZ - 0265/264-442 - 0265/262-907
- Gyulafehérvári Caritas, otthongondozó szolgálat, 8–16 óra között: 0736-883-110
- Procardia Egészségügyi Központ
 - Orvosi rendelők: M. Eminescu u. 3. sz.: - 0265/210-087
 - Fizioterápia: Arany János u. 46. sz.: - 0730-545-646
- Optika-Optofarm
 - 0265/212-304
 - 0265/312 436
 - 0265/250-120
 - 0265/263 351
- Optolens szemsebészet - 0265/263-351
- Dora Optics
 - 0733-553-976
 - 0733-553-976

- DIGI - 0365/400-401 - 0365/400-404
- Áramszolgáltató vállalat - 0800-500-929
 - vidék - 0265/929
- Delgaz Grid
 - 0265/200-928
 - 0800/800 928
- Aquaserv:
 - hideg víz-csatorna - 0265/215-702
 - közönségszolgálat - 0265/208-888
 - központ - 0265/208-800
 - 08008 208-888
- Fogasztóvédelmi hivatal - 021-9551
- Vasútállomás - 0265/236-284
- Vili Kft.: temetkezés, segélyintézés (0-24 óra), professzionális balzsamozás Nemzetközi halottszállítás - 0265/215-119 - 0744-282-710
- Alkony Kft. temetkezés (24 ó.) - 0265/263-865
- koporsók, kellékek, - 0745-606-215
- koszorúk - 0745-606-269
- halottszállítás - 0758-047-604

Méltányos reklámdíj fejében
állandó szereplője lehet
a FONTOS TELEFONSZÁMOK
rovatnak.

Várjuk jelentkezését
a 0265/268 854-es telefonon.